Eiropas Savienības
Oficiālais Vēstnesis

LV
C sērija

C/2026/3084

10.6.2026.

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

Norādījumi par Regulu (ES) 2025/40 par iepakojumu un iepakojuma atkritumiem

(C/2026/3084)

Šā Komisijas norādījumu dokumenta priekšmets un darbības joma

Regula (ES) 2025/40 par iepakojumu un iepakojuma atkritumiem ([1]) (tālāk tekstā "IIAR") stājās spēkā 2025. gada 11. februārī, un to piemēros no 2026. gada 12. augusta.

Pēc tās pieņemšanas un saistībā ar Komisijas *Omnibus* paketi vides jomā un plašākiem vienkāršošanas centieniem Komisija ir saņēmusi ievērojamu skaitu jautājumu no ieinteresētajām personām, tai skaitā dalībvalstu iestādēm, par dažu IIAR noteikumu interpretāciju. Lai atbalstītu efektīvu un savlaicīgu īstenošanu, ko veic ekonomikas operatori un dalībvalstis, Komisija ir darījusi visu iespējamo, lai atbildētu uz uzdotajiem jautājumiem un pēc iespējas drīzāk viestu skaidrību un nodrošinātu juridisko noteiktību.

Šajā nolūkā Komisija ir sagatavojusi šo norādījumu dokumentu, ar kuru tā sniedz atsevišķu IIAR noteikumu interpretāciju nolūkā veicināt regulas vienādu piemērošanu visā Savienībā. Šos norādījumus papildina bieži uzdoto jautājumu (BUJ) sadaļa, kas sagatavota Komisijas pastāvīgā dialoga ar ieinteresētajām personām ietvaros.

Šo norādījumu pamatā ir Eiropas Savienības Tiesas iedibinātā judikatūra par ES tiesību aktu interpretāciju, saskaņā ar kuru interpretācijā ir jāņem vērā ne tikai noteikuma formulējums, bet arī tā konteksts un tā tiesību akta mērķi, kurā tas ietilpst ([2]).

Šis norādījumu dokuments neaizstāj, nepapildina un negroza IIAR noteikumus, kas vienīgie nosaka piemērojamos juridiskos pienākumus. To nevajadzētu aplūkot izolēti, bet gan skatīt kopā ar attiecīgajiem tiesību aktiem, un tas nav izmantojams kā patstāvīgs atsauces avots.

Ņemot vērā ieinteresēto personu turpmāko ieguldījumu un praktisko pieredzi, kas tiks gūta noteikumu piemērošanā, šo norādījumu dokumentu un tam pievienotos bieži uzdotos jautājumus vajadzības gadījumā var atjaunināt.

Juridiski saistoša ES tiesību aktu interpretācija ir Eiropas Savienības Tiesas ekskluzīvā kompetencē.

Detalizētāks izklāsts tiks sniegts, pieņemot vairākus īstenošanas pasākumus, piemēram, īstenošanas aktus, deleģētos aktus, standartizācijas pieprasījumus un pamatnostādnes, ar ko Komisija nāks klajā nākamajos 2–3 gados. Šajā sakarā būtu jānorāda, ka Komisija neplāno piešķirt prioritāti īstenošanas aktam, ar ko izveido metodiku iepakojuma materiāla sastāva noteikšanai ar digitālās marķēšanas palīdzību.

([1]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2025/40 (2024. gada 19. decembris) par iepakojumu un iepakojuma atkritumiem, ar ko groza Regulu (ES) 2019/1020 un Direktīvu (ES) 2019/904 un atceļ Direktīvu 94/62/EK (Dokuments attiecas uz EEZ) (OV L, 2025/40, 22.1.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/40/oj).

([2]) Spriedums *KRONE-Verlag*, C-65/20, EU:C:2021:471, 25. punkts.

Saturs

		Lappuse
1.	Iepakojuma definīcija	3
2.	Iepakojuma izgatavotāja definīcija	5
3.	Iepakojuma ražotāja definīcija	7
4.	Importētāja definīcija un "filiāles" statuss	10
5.	*PFAS* ierobežojumu izpildes panākšana attiecībā uz iepakojumu, kas nonāk saskarē ar pārtiku, un krājumu izlietošana	11
6.	Datums, no kura piemēro prasību nodrošināt, ka iepakojums ir reciklējams	13
7.	Atbrīvojumi no reciklēta materiāla satura mērķrādītāju piemērošanas	14
8.	Dalībvalstu rīcības brīvība noteikt prasību par kompostējamu iepakojumu un atbilstības prezumpcija	15
9.	Terminu "caurlaidīgs" un "mīksta pēclietošanas sistēmas porcija" definīcija kompostējama iepakojuma kontekstā	16
10.	Iepakojuma minimalizēšana	17
11.	Saikne starp 10. pantā noteiktajām minimalizēšanas prasībām un 24. pantā noteikto tukšās vietas īpatsvaru	18
12.	Atkalizmantojams iepakojums, kas laists tirgū pirms 11. panta prasību piemērošanas sākuma	19
13.	Saskaņotā iepakojuma marķējuma tvērums	20
14.	Jau tirgū laista atkalizmantojama transporta iepakojuma marķēšana	21
15.	Atkritumu apsaimniekošanas operatoru ziņošanas pienākumi	22
16.	Saistība starp Vienreizlietojamo plastmasas izstrādājumu direktīvu (VPID) un IIAR attiecībā uz iepakojuma aizliegumiem	23
17.	Regulas 25. pantā un V pielikuma 1.–4. punktā noteikto iepakojuma aizliegumu tvērums attiecībā uz plastmasas saturu	25
18.	Atkalizmantošanas mērķrādītāji tirdzniecības iepakojumam, ko izmanto produktu pārvadāšanai	25
19.	Transporta iepakojuma atkalizmantošanas mērķrādītāji starptautiskajā tirdzniecībā	26
20.	Atbildīgais ekonomikas operators attiecībā uz transporta iepakojuma atkalizmantošanas mērķrādītājiem	27
21.	Pēc pasūtījuma projektēta transporta iepakojuma atbrīvojumi no atkalizmantošanas mērķrādītājiem	28
22.	Jēdziena "darīt pieejamu" definīcija saistībā ar atkalizmantošanas mērķrādītāju ievērošanu attiecībā uz dzērieniem	28
23.	Dzērienu iepakojuma atkalizmantošanas mērķrādītāji *HORECA* nozarē	29
24.	Valsts līmenī noteikti atbrīvojumi no atkalizmantošanas mērķrādītājiem	29
25.	Dalībvalstu rīcības brīvība valsts pasākumu noteikšanā	30
26.	Dalībvalstu rīcības brīvība noteikt papildu reciklēšanas mērķrādītājus	31
27.	Dalībvalstu rīcības brīvība noteikt papildu vai augstākus atkalizmantošanas mērķrādītājus	31
28.	Valstu atbrīvojumi no depozīta un nodošanas sistēmām (DNS)	33
29.	Prasību minimums esošām depozīta un nodošanas sistēmām (DNS)	34
30.	Mazumtirgotāju pienākums pieņemt depozīta dzērienu traukus	34
31.	Reciklēšanai paredzēta dalīti savākta iepakojuma apstrāde aprites cikla beigās	35
32.	Depozīta iepakojuma dalītās savākšanas rādītājs 2026. gadā un pienākums līdz 2029. gadam izveidot DNS	36
33.	Dalībvalstu 90 % savākšanas mērķrādītājs vienreizlietojamām plastmasas dzērienu pudelēm un metāla dzērienu skārdenēm un reģionālo depozīta un nodošanas sistēmu ieguldījums	37

1. **Iepakojuma definīcija**

Tiesību normas

Regulas 3. panta 1. punkta 1) apakšpunktā definēts, ka "iepakojums" ir "priekšmets neatkarīgi no tā izgatavošanas materiāliem, ko ekonomikas operators ir paredzējis izmantot, lai saturētu, aizsargātu, pārkrautu, piegādātu vai noformētu produktus citam ekonomikas operatoram vai tiešajam lietotājam, un kam atkarībā no tā funkcijas, materiāla un dizaina var būt dažāds formāts, piemēram,

a) priekšmets, kas ir nepieciešams, lai produktu saturētu, nostiprinātu vai saglabātu visā tā aprites ciklā, bet kas nav produkta neatņemama *daļa un ko ir paredzēts izmantot, patērēt vai izmest kopā ar produktu;*

b) *komponents un palīgelements a) punktā minētam priekšmetam, kas šajā priekšmetā ir iestrādāts;*

c) *palīgelements a) punktā minētam priekšmetam, kas ir tieši piekarināts vai piestiprināts produktam un kas pilda iepakojuma funkciju, bet nav produkta neatņemama daļa, un ko ir paredzēts izmantot, patērēt vai izmest kopā ar produktu;*

d) *priekšmets, kas projektēts un paredzēts piepildīšanai tirdzniecības vietā, lai izsniegtu produktu, ko dēvē arī par "pakalpojuma iepakojumu";*

e) *vienreizlietojams priekšmets, ko pārdod un piepilda vai kas projektēts un paredzēts piepildīšanai tirdzniecības vietā un kas pilda iepakojuma funkciju;*

f) *caurlaidīgs tējas, kafijas vai cita dzēriena maisiņš vai mīksta pēclietošanas sistēmas porcija, kas satur tēju, kafiju vai citu dzērienu un ko ir paredzēts lietot un izmest kopā ar produktu;*

g) *necaurlaidīga tējas, kafijas vai cita dzēriena sistēmas porcija, kas paredzēta izmantošanai automātā un ko lieto un izmet kopā ar produktu".*

Regulas I pielikumā ir sniegts indikatīvs to priekšmetu saraksts, kurus par iepakojumu uzskata, un to priekšmetu saraksts, kurus par iepakojumu neuzskata. Attiecībā uz puķu podiem un augu podiem, tostarp paplātēm diedzēšanai, I pielikumā izšķir šādus priekšmetus:

"Priekšmeti, kas ir iepakojums: Puķu un augu podi, tostarp paplātes diedzēšanai, ko paredzēts izmantot tikai pārdošanai un transportēšanai.

(..)

Priekšmeti, kas nav iepakojums: Puķu un augu podi, tostarp paplātes diedzēšanai, ko dažādos ražošanas posmos izmanto starpuzņēmumu darījumos vai ko paredzēts pārdot kopā ar augu."

Komisijas interpretācija

Tas, vai priekšmets ir uzskatāms par iepakojumu, ir jānovērtē, balstoties uz 3. panta 1. punkta 1) apakšpunktā noteikto iepakojuma definīciju. I pielikums ir tikai indikatīvs, un saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas judikatūru atbilstoši Direktīvai 94/62/EK ([3]) par iepakojumu un izlietoto iepakojumu, ko piemēro pēc analoģijas, ar priekšmeta iekļaušanu I pielikumā vien nepietiek, lai to klasificētu kā iepakojumu. Ir arī jāverificē, vai priekšmets atbilst iepakojuma definīcijas elementiem, it īpaši, vai ekonomikas operators to ir paredzējis izmantot, lai saturētu, aizsargātu, pārkrautu, piegādātu vai noformētu produktu, pašam priekšmetam neesot šā produkta neatņemamai sastāvdaļai, un vai to ir paredzēts izmantot, patērēt vai izmest kopā ar produktu, vai tas ir integrēts komponents vai palīgelements, kas pilda iepakojuma funkciju.

Piemēram, ja dzēriena glāzi lielveikalā patērētājiem pārdod tukšu privātai lietošanai, to par iepakojumu neuzskata. Turpretī, ja lielveikals piepilda šādas glāzes ar produktu (piemēram, kafiju) uzpildes stacijā, šādas glāzes ir iepakojums, konkrētāk, "pakalpojuma iepakojums".

([3]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 94/62/EK (1994. gada 20. decembris) par iepakojumu un izlietoto iepakojumu (OV L 365, 31.12.1994., 10. lpp.).

Tējas sveces vai kapu gaismekļi, vai citi sveču trauciņi, piemēram, piepildītas glāzes un keramikas bļodas, nav iepakojums, jo šie trauki neatbilst iepakojuma definīcijai 3. panta 1. punkta 1) apakšpunktā, un "kapu gaismekļi (sveču trauciņi)" regulas I pielikumā ir uzskaitīti kā tādu priekšmetu piemēri, kas nav iepakojums.

Attiecībā uz līmplēvēm, ko izmanto preču ražošanas procesos, tās atkarībā no to funkcijas var būt un var nebūt iepakojums. Ražošanas procesā lietojamas līmplēves var izstrādāt tā, lai ražošanas procesos nodrošinātu vai atvieglotu izejvielu vai starpproduktu pārveidošanu pusfabrikātos vai galaproduktos. Ja šādas plēves paliek uz pusfabrikātiem līdz to pārveidošanai un/vai samontēšanai tālākos pusfabrikātos vai galaproduktos, ja tās izmanto kā izgatavošanas cikla palīglīdzekļus un ja tās apmierina skaidras šādu procesu tehniskās vajadzības, tās nav iepakojums saskaņā ar 3. panta 1. punkta 1) apakšpunktu.

Apavu un apģērbu putekļu pārvalkus uzskata par iepakojumu, ja tos paredzēts izmantot produktu saturēšanai, aizsardzībai, pārvietošanai, piegādei vai noformēšanai tiešajam lietotājam. Uz tekstilizstrādājumu iepakojumu neattiecas atbrīvojums no 3. panta 1. punkta 1) apakšpunktā ietvertās vispārīgās iepakojuma definīcijas, taču tekstilizstrādājumu tirdzniecības iepakojums ([4]) ir atbrīvots no reciklējamības prasībām (6. panta 11. punkta g) apakšpunkts). Apavu un apģērbu putekļu pārvalki var būt iepakojums, ja tie atbilst iepakojuma normatīvajai definīcijai. Tas būs atkarīgs no to funkcijas, t. i., vai tos izmanto apģērbu vai apavu saturēšanai vai aizsardzībai to pārvietošanas, piegādes vai noformēšanas laikā, un no to paredzētā lietojuma, t. i., vai ekonomikas operators tos ir laidis tirgū kā daļu no produkta piegādes. Šādi priekšmeti nav iepakojums, ja tie ir produkta neatņemama sastāvdaļa (t. i., produkta daļa un ir nepieciešami tā raksturīgajai izmantošanai, ne tikai aizsardzībai vai pārvietošanai) vai ja tos nelaiž tirgū izmantošanai kā iepakojumam, proti, ja tos patērētājs pārdod atsevišķi vai nodrošina bez maksas nekomerciālā kontekstā.

Puķu un augu podi, tostarp paplātes diedzēšanai, ir iepakojums, ja tos paredzēts izmantot pārdošanai vai transportēšanai, tai skaitā podi un paplātes, kurās augs audzēts pēdējā posmā un kurās to pārdod tiešajam lietotājam. Savukārt podi un paplātes, ko uzņēmēji (piemēram, stādaudzētavas un audzētāji) izmanto ražošanas cikla ietvaros, nav iepakojums, jo tie ir tikai izgatavošanas cikla palīglīdzekļi. Tomēr tas neattiecas uz pēdējo podu vai paplāti, ko paredzēts pārdot kopā ar augu tiešajam lietotājam. Kaut arī I pielikumā gan jēdziena "priekšmeti, kas ir iepakojums", gan jēdziena "priekšmeti, kas nav iepakojums" formulējumā ir ietverts tirdzniecības elements, praksē puķes un augus nepārstāda atsevišķos "pārvadāšanas" vai "pārdošanas" podos tirdzniecības nolūkā. Drīzāk tie paši podi, kuros augi audzēti, tiek izmantoti arī transportēšanai un pārdošanai. Tāpēc šādu podu klasifikācijā jābalstās uz iepakojuma vispārīgo definīciju, jāņem vērā to funkcija un paredzētais lietojums, nevis tikai jāpaļaujas uz I pielikumā doto indikatīvo formulējumu. Lai gan iepakojuma definīcija attiecas arī uz priekšmetiem, ko izmanto starpuzņēmumu darījumos, puķu podi, kas ir tikai ražošanas procesa palīglīdzekļi, piemēram, lielāki audzēšanas podi (piemēram, tādi, kuru diametrs pārsniedz 10 cm), ko izmanto visā audzēšanas ciklā, nebūtu jāuzskata par iepakojumu saskaņā ar 3. panta 1. punkta 1) apakšpunktu.

Infūzijas maisi un šļirces neietilpst 3. panta 1. punkta 1) apakšpunktā noteiktajā iepakojuma definīcijā, arī tad, ja tie tiek laisti tirgū iepriekš piepildīti ar zālēm vai fizioloģisko šķīdumu. Lai gan tajos fiziski var būt kāda viela, infūzijas maisus un šļirces nelaiž tirgū tikai tāpēc, lai saturētu, aizsargātu, transportētu vai noformētu kādu produktu. Tie drīzāk ir izstrādāti, ražoti un reglamentēti kā ievadīšanas ierīces, kas ir neatņemama daļa no drošas, sterilas un precīzas šķidrumu vai zāļu ievadīšanas pacientiem. Ja infūzijas maiss vai šļirce tiek piegādāts iepriekš uzpildīts, tas ir neatņemama pašu zāļu vai medicīniskā produkta daļa, un produkts bez šīs ierīces nevar pildīt savu paredzēto funkciju. Šajā kontekstā infūzijas maiss vai šļirce nav iepakojuma komponents, kas tiek izmests, lai piekļūtu tā saturam, bet gan tirgū laistā produkta funkcionāla daļa.

([4]) Saskaņā ar 3. panta 1. punkta 5) apakšpunktu ""tirdzniecības iepakojums" ir iepakojums, kas projektēts tā, lai tiešajam lietotājam tirdzniecības vietā tā būtu tirdzniecības vienība, kas sastāv no produktiem un iepakojuma".

2. **Iepakojuma izgatavotāja definīcija**

Tiesību normas

Saskaņā ar 3. panta 1. punkta 13) apakšpunktu *""izgatavotājs" ir jebkura fiziska vai juridiska persona, kura izgatavo iepakojumu vai iepakotu produktu; tomēr:*

a) ievērojot b) punktu, ja fiziska vai juridiska persona ir iepakojumu vai iepakotu produktu projektējusi vai ražojusi ar savu nosaukumu vai preču zīmi, tad neatkarīgi no tā, vai uz iepakojuma vai iepakota produkta ir redzamas citas preču zīmes, izgatavotājs ir minētā fiziskā vai juridiskā persona;

b) ja fiziskā vai juridiskā persona, kura iepakojumu vai iepakotu produktu ir projektējusi vai ražojusi ar savu nosaukumu vai preču zīmi, atbilst mikrouzņēmuma definīcijai, kas noteikta Ieteikumā 2003/361/EK, kas piemērojams 2025. gada 11. februārī, un tā fiziskā vai juridiskā persona, kas piegādā iepakojumu fiziskajai vai juridiskajai personai, kura iepakojumu ir projektējusi vai ražojusi ar savu nosaukumu vai preču zīmi, atrodas tajā pašā dalībvalstī, izgatavotājs ir tā fiziskā vai juridiskā persona, kas piegādā iepakojumu".

Komisijas interpretācija

Izgatavotājs ir fiziska vai juridiska persona, kura izgatavo iepakojumu *vai* iepakotu produktu. Tas ne vienmēr ir fiziska vai juridiska persona, kas *fiziski* ražo iepakojumu. Jāņem vērā divi elementi: 1) loma iepakojuma projektēšanā vai izgatavošanā un 2) preču zīmes vai zīmola kritērijs. Ja iepakojumam vai iepakotajam produktam ir noteikts nosaukums vai preču zīme, var pieņemt, ka šā nosaukuma vai preču zīmes īpašnieks ir "izgatavotājs" saskaņā ar 3. panta 1. punkta 13) apakšpunkta a) punktu, jo tam būs izšķiroša ietekme līgumattiecībās ar saviem piegādātājiem un tādējādi tas varēs noteikt arī iepakojuma raksturlielumus.

Izgatavotāja definīcijas formulējums norāda, ka piegādes ķēdē IIAR izpratnē vienmēr ir tikai viens izgatavotājs.

Attiecībā uz tirdzniecības iepakojumu (izņemot pakalpojumu iepakojumu ([5])) vai grupas iepakojumu ([6]) izgatavotājs parasti ir ekonomikas operators, kas pārveides uzņēmumu (t. i., piegādātāju) piegādātajam iepakojumam veic galīgos apstrādes posmus (piemēram, sagriešanu, iepildīšanu, noslēgšanu) un piepilda to ar savu produktu, lai pēc tam iepakojumu vai iepakoto produktu laistu Savienības tirgū (3. panta 1. punkta 5)–6) apakšpunkts). Citiem vārdiem sakot, tirdzniecības un grupas iepakojuma gadījumā izgatavotājs parasti būs iepildītājs, kas bieži vien ir arī produkta zīmola īpašnieks.

Attiecībā uz transporta iepakojumu ([7]), pakalpojumu iepakojumu (galīgā veidā) un primārās ražošanas iepakojumu ([8]) izgatavotājs parasti ir uzņēmums, kas izgatavo transporta vai pakalpojumu iepakojumu, ja vien šāda iepakojuma lietotājs šādu iepakojumu nav skaidri marķējis ar savu nosaukumu vai preču zīmi (3. panta 1. punkta 1) apakšpunkta d) punkts un 7) apakšpunkts). Šajā gadījumā lietotājs ir izgatavotājs.

Saskaņā ar 21. pantā izklāstītajiem nosacījumiem importētājus un izplatītājus šīs regulas vajadzībām var uzskatīt par izgatavotājiem. Tas attiecas uz gadījumiem, kad tie iepakojumu laiž tirgū ar savu nosaukumu vai preču zīmi vai pārveido iepakojumu, kas jau ir laists tirgū, tādā veidā, kas varētu ietekmēt atbilstību attiecīgajām šīs regulas prasībām.

([5]) Saskaņā ar 3. panta 1. punkta 1) apakšpunkta d) punktu "priekšmets, kas projektēts un paredzēts piepildīšanai tirdzniecības vietā, lai izsniegtu produktu, ko dēvē arī par "pakalpojuma iepakojumu"".

([6]) Saskaņā ar 3. panta 1. punkta 6) apakšpunktu ""grupas iepakojums" ir iepakojums, kas paredzēts noteikta daudzuma tirdzniecības vienību grupēšanai tirdzniecības vietā, neatkarīgi no tā, vai minēto tirdzniecības vienību grupu pārdod tiešajam lietotājam vai izmanto tam, lai atvieglotu krājumu papildināšanu plauktos tirdzniecības vietā vai izveidotu krājumu vai izplatīšanas vienību, un ko var no produkta noņemt, neietekmējot produkta īpašības".

([7]) Saskaņā ar 3. panta 1. punkta 7) apakšpunktu "transporta iepakojums" ir iepakojums, kas iecerēts, lai atvieglotu vienas vai vairāku tirdzniecības vienību vai iepakojuma vienību grupas pārkraušanu un transportēšanu, izvairītos no produkta bojājumiem, kas varētu rasties pārkraušanā un transportēšanā, izņemot konteinerus, ko izmanto autoceļu, dzelzceļa, jūras un gaisa pārvadājumiem".

([8]) Saskaņā ar 3. panta 1. punkta 4) apakšpunktu ""primārās ražošanas iepakojums" ir priekšmeti, kas projektēti un paredzēti izmantošanai par primārās ražošanas nepārstrādātu produktu iepakojumu, kā definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 178/2002".

Saskaņā ar regulas 15. panta 1. punktu "[i]zgatavotāji laiž tirgū tikai tādu iepakojumu, kas atbilst 5. līdz 12. pantā vai saskaņā ar tiem noteiktajām prasībām". Atbilstības novērtēšanas procedūru (38. pants) saskaņā ar 15. panta 2. punktu var veikt izgatavotājs vai kāda cita persona tā vārdā (piemēram, laboratorija vai sertifikācijas shēma). ES atbilstības deklarācija (39. pants) jāsagatavo izgatavotājam, pamatojoties uz informāciju un dokumentāciju, ko piegādātāji snieguši saskaņā ar 16. panta 1. punktu, vai pilnvarotam pārstāvim, ko izgatavotājs iecēlis ar rakstisku pilnvaru saskaņā ar 17. pantu. Tas nozīmē, ka izgatavotājs ir vienīgais ekonomikas operators, kas ir juridiski atbildīgs par iepakojuma atbilstību ilgtspējas un marķēšanas prasībām neatkarīgi no tā, kurš faktiski sagatavojis ES atbilstības deklarāciju vai tās daļas.

Tomēr, ja uzņēmums, kas iepakojumu vai iepakoto produktu ir projektējis vai izgatavojis ar savu nosaukumu vai preču zīmi, ir mikrouzņēmums un uzņēmums, kas piegādā iepakojumu, atrodas tajā pašā dalībvalstī, tad šis iepakojuma piegādātājs ir izgatavotājs (3. panta 1. punkta 13) apakšpunkta b) punkts). Tas nav atkarīgs no tā, vai pēdējais minētais uzņēmums arī ir mikrouzņēmums. Piemēram, ja iepakojuma tvertnes izgatavotājs ir mikrouzņēmums, bet iepakotā produkta izgatavotājs nav mikrouzņēmums, atbrīvojumu nepiemēro. Ja iepakojuma tvertnes izgatavotājs nav mikrouzņēmums, bet iepakota produkta izgatavotājs ir mikrouzņēmums, atbrīvojumu piemēro, un iepakojuma izgatavotājs IIAR vajadzībām būtu jāuzskata par "izgatavotāju".

Saskaņā ar Ieteikumu 2003/361/EK ([9]) uzņēmums ir mikrouzņēmums, ja tas nodarbina mazāk nekā 10 personas un tā gada apgrozījums vai gada bilances kopsumma nepārsniedz 2 miljonus EUR. Franšīzes ņēmēju var uzskatīt par mikrouzņēmumu, ja franšīzes devējam tieši vai netieši nepieder 25 % vai vairāk no tā kapitāla vai balsstiesībām un tas neīsteno kontroli vai izšķirošu ietekmi. Ja tas tā ir, tad attiecīgās robežvērtības ir jāaprēķina, pieskaitot attiecīgos franšīzes devēja datus, kā prasīts Ieteikuma 2003/361/EK 3. panta 2. un 3. punktā.

Ja uz iepakojuma nav tirdzniecības nosaukuma vai zīmola, "izgatavotājs" varētu būt vai nu piegādātājs (t. i., persona, kas faktiski izgatavo iepakojumu), vai arī persona, kas laiž tirgū iepakotus produktus. Izšķirošais kritērijs ir tas, kurš izdara pasūtījumu un lemj par šī iepakojuma dizaina specifikācijām.

Tāda pati pieeja, kas izskaidrota iepriekš, attiecas arī uz atkalizmantojamu iepakojumu. Izšķirošais kritērijs ir tas, kura fiziskā vai juridiskā persona ir likusi iepakojumu projektēt vai izgatavot ar savu nosaukumu vai preču zīmi. Tomēr ir lietderīgi to precizēt sīkāk atkalizmantošanas sistēmu kontekstā.

Ja iepakojums ir projektēts atbilstoši iepakotā produkta izgatavotāju īpašajām prasībām un uz tā ir to preču zīme, tad pēdējie minētie, proti, lietotāji, ir atkalizmantojamā iepakojuma "izgatavotāji"." Tas it īpaši attieksies uz nenoslēgtā cikla atkalizmantošanas sistēmām ([10]).

Tomēr, ja uzņēmums, kura atkalizmantojamais iepakojums ir projektēts un izgatavots ar tā nosaukumu un preču zīmi, ir mikrouzņēmums un uzņēmums, kas izgatavo iepakojumu, atrodas tajā pašā dalībvalstī, tad izgatavotājs ir pēdējais minētais uzņēmums. Tas nav atkarīgs no tā, vai pēdējais minētais uzņēmums arī ir mikrouzņēmums.

Ja atkalizmantojams iepakojums ir projektēts saskaņā ar atkalizmantošanas sistēmas operatora īpašām prasībām un uz tā ir šā operatora preču zīme, "izgatavotājs" ir atkalizmantošanas sistēmas operators. Tas it īpaši attieksies uz noslēgtā cikla atkalizmantošanas sistēmām ([11]). Ja uz atkalizmantojamā iepakojuma nav konkrētas preču zīmes, "izgatavotājs" ir iepakojuma izgatavotājs, ja vien lietotāju (t. i., atkalizmantošanas sistēmas operatoru) nevar identificēt kā to, kas pasūtījis šādu iepakojumu un tā konkrēto dizainu.

([9]) Komisijas 2003. gada 6. maija Ieteikums par mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu definīciju (paziņots ar dokumenta C(2003) 1422) (OV L 124, 20.5.2003., 36. lpp.).

([10]) Saskaņā ar VI pielikuma c) punktu ""nenoslēgta cikla sistēma" ir atkalizmantošanas sistēma, kurā atkalizmantojamu iepakojumu izplata nenoteikts skaits sistēmas dalībnieku un īpašumtiesības uz iepakojumu mainās vienā vai vairākos atkalizmantošanas procesa punktos".

([11]) Saskaņā ar VI pielikuma b) punktu ""noslēgtā cikla sistēma" ir atkalizmantošanas sistēma, kurā atkalizmantojamu iepakojumu izplata sistēmas operators vai sadarbīga sistēmas dalībnieku grupa un īpašumtiesības uz iepakojumu nemainās".

3. **Iepakojuma ražotāja definīcija**

Tiesību normas

Regulas 122. apsvērumā minēts, ka *"[š]īs regulas mērķis ir skaidri noteikt vienu ražotāju uz iepakojuma vienību neatkarīgi no tā, vai tas ir tukšs iepakojums vai iepakojums, kas satur produktus. Parasti ražotājam vajadzētu būt tam ekonomikas operatoram, kurš kā dalībvalstī iedibināts izgatavotājs, importētājs vai izplatītājs no minētās dalībvalsts teritorijas un tajā pašā teritorijā dara pieejamus iepakotus produktus. Tas ietver visus piedāvājumus izplatīšanai, patēriņam vai izmantošanai, kas varētu radīt faktisku piegādi. Tādējādi, ja uzņēmums pērk iepakotu produktu no citas dalībvalsts, kas nav tā dalībvalsts, kurā atrodas uzņēmums, vai no trešās valsts un piegādā minēto iepakoto produktu tajā dalībvalstī, kurā tas atrodas, minētais uzņēmums būtu jāuzskata par ražotāju, jo tas ir pirmais uzņēmums, kas iepakoto produktu dara pieejamu minētās dalībvalsts teritorijā. Attiecībā uz tiešsaistes platformām ražotāja noteikšanas nozīmē par darīšanu par pieejamu būtu jāuzskata produkta sākotnējā piedāvāšana. Tomēr, lai līdz minimumam samazinātu nevajadzīgu administratīvo slogu mazajiem uzņēmumiem, kuri tirdzniecības vietā vai nu kā vienreizlietojamu iepakojumu, vai atkalizmantojamu iepakojumu uzpilda transporta iepakojumu, primārās ražošanas iepakojumu vai pakalpojumu iepakojumu, ražotājam vajadzētu būt šāda iepakojuma izgatavotājam, izplatītājam vai importētājam, kurš pirmo reizi no dalībvalsts teritorijas iepakojumu dara pieejamu, jo minētais ekonomikas operators ir vispiemērotākais, lai izpildītu paplašinātās ražotāja atbildības pienākumus."*

Regulas 3. panta 1. punkta 15) apakšpunktā *"ražotājs" ir definēts kā "jebkurš izgatavotājs, importētājs vai izplatītājs, kam neatkarīgi no izmantotās pārdošanas metodes, tostarp ar distances līgumiem, ir piemērojams viens no turpmāk minētā:*

a) izgatavotājs, importētājs vai izplatītājs ir iedibināts dalībvalstī un pirmo reizi no minētās dalībvalsts teritorijas un tajā pašā teritorijā dara pieejamu transporta iepakojumu, pakalpojuma iepakojumu vai primārās ražošanas iepakojumu, vai nu kā vienreizlietojamu iepakojumu, vai kā atkalizmantojamu iepakojumu; vai

b) izgatavotājs, importētājs vai izplatītājs ir iedibināts dalībvalstī un pirmo reizi no minētās dalībvalsts teritorijas un tajā pašā teritorijā dara pieejamus produktus, kas iepakoti iepakojumos, kuri nav a) punktā minētie iepakojumi; vai

c) izgatavotājs, importētājs vai izplatītājs ir iedibināts dalībvalstī vai kādā trešā valstī un pirmo reizi citas dalībvalsts teritorijā tiešā veidā tiešajiem lietotājiem dara pieejamu transporta iepakojumu, pakalpojuma iepakojumu vai primārās ražošanas iepakojumu, vai nu kā vienreizlietojamu iepakojumu, vai kā atkalizmantojamu iepakojumu, vai produktus, kas iepakoti citā iepakojumā; vai

d) izgatavotājs, importētājs vai izplatītājs ir iedibināts dalībvalstī vai kādā trešā valstī un pirmo reizi citas dalībvalsts teritorijā tiešā veidā tiešajiem lietotājiem dara pieejamus produktus, kas iepakoti iepakojumā, kurš nav minēts c) punktā; vai

e) izgatavotājs, importētājs vai izplatītājs ir iedibināts dalībvalstī un izpako iepakotus produktus, nebūdams tiešais lietotājs, ja vien cita persona nav ražotājs, kā definēts a), b), c) vai d) punktā".

Komisijas interpretācija

Saskaņā ar IIAR ražotāji un izgatavotāji ir definēti dažādiem mērķiem. Ražotājs ir atbildīgs par iepakojuma atkritumu savākšanas un resursu atgūšanas izmaksu segšanu attiecīgajā dalībvalstī (45. panta 1. punkts). Šajā nolūkā ražotājam ir jāreģistrējas un jāziņo attiecīgajām valsts iestādēm, kā noteikts 44. pantā, un jāmaksā paplašinātās ražotāja atbildības (PRA) maksa dalībvalstī, kurā iepakojums, paredzams, kļūs par atkritumiem. Ja maksas tiek maksātas dalībvalstī un pēc tam izplatītājs iepakojumu pirmo reizi dara pieejamu citas dalībvalsts teritorijā, maksas ir jāatlīdzina. Turpretī izgatavotājam, kā norādīts 15. panta 1. punktā, ir jānodrošina, ka iepakojums atbilst 5.–12. pantā noteiktajām ilgtspējas un marķēšanas prasībām, pirms tas tiek pirmo reizi darīts pieejams Savienības tirgū. Visā ES ir tikai viens izgatavotājs (sk. iepriekš 3. iedaļu).

Pārskats par izgatavotāju un ražotāju dažādajām lomām IIAR

	Izgatavotājs	Ražotājs
Definīcija	Iepakojuma vai iepakota produkta izgatavotāji. Saskaņā ar iepriekš minēto tā ir nevis persona, kas izgatavo iepakojumu, bet gan persona, kas "pasūta un lemj par iepakojuma dizaina specifikācijām". Atbrīvojums zīmolu īpašniekiem, ja tie ir mikrouzņēmumi un persona, kas piegādā iepakojumu, atrodas tajā pašā dalībvalstī.	Jebkurš izgatavotājs, importētājs vai izplatītājs, kas iepakojumu vai iepakotus produktus pirmo reizi dara pieejamus dalībvalstī, kurā tas atrodas, vai tieši tiešajiem lietotājiem citā dalībvalstī.
Skaits	Viens ekonomikas operators visā ES.	Ekonomikas operators, kas iepakojumu pirmo reizi dara pieejamu tās dalībvalsts teritorijā, kurā iepakojums, paredzams, kļūs par atkritumiem.
Funkcija	Nodrošina iepakojuma atbilstību ilgtspējas un marķēšanas prasībām.	Finansē atkritumu apsaimniekošanu dalībvalstī, kurā iepakojums, paredzams, kļūs par atkritumiem.

"Ražotājs" ir attiecīgais izplatīšanas un piegādes ķēdes uzņēmums, kas ir atbildīgs par paplašinātas ražotāja atbildības pienākumu izpildi dalībvalstī (45. pants).

IIAR mērķis ir skaidri definēt vienu ražotāju katram iepakojumam neatkarīgi no tā, vai tas ir tukšs iepakojums, piemēram, transporta un pakalpojumu iepakojums, vai arī situācijas, kad tirgū tiek darīts pieejams iepakojums, kas satur produktus, kā tas ir tirdzniecības un grupas iepakojuma gadījumā.

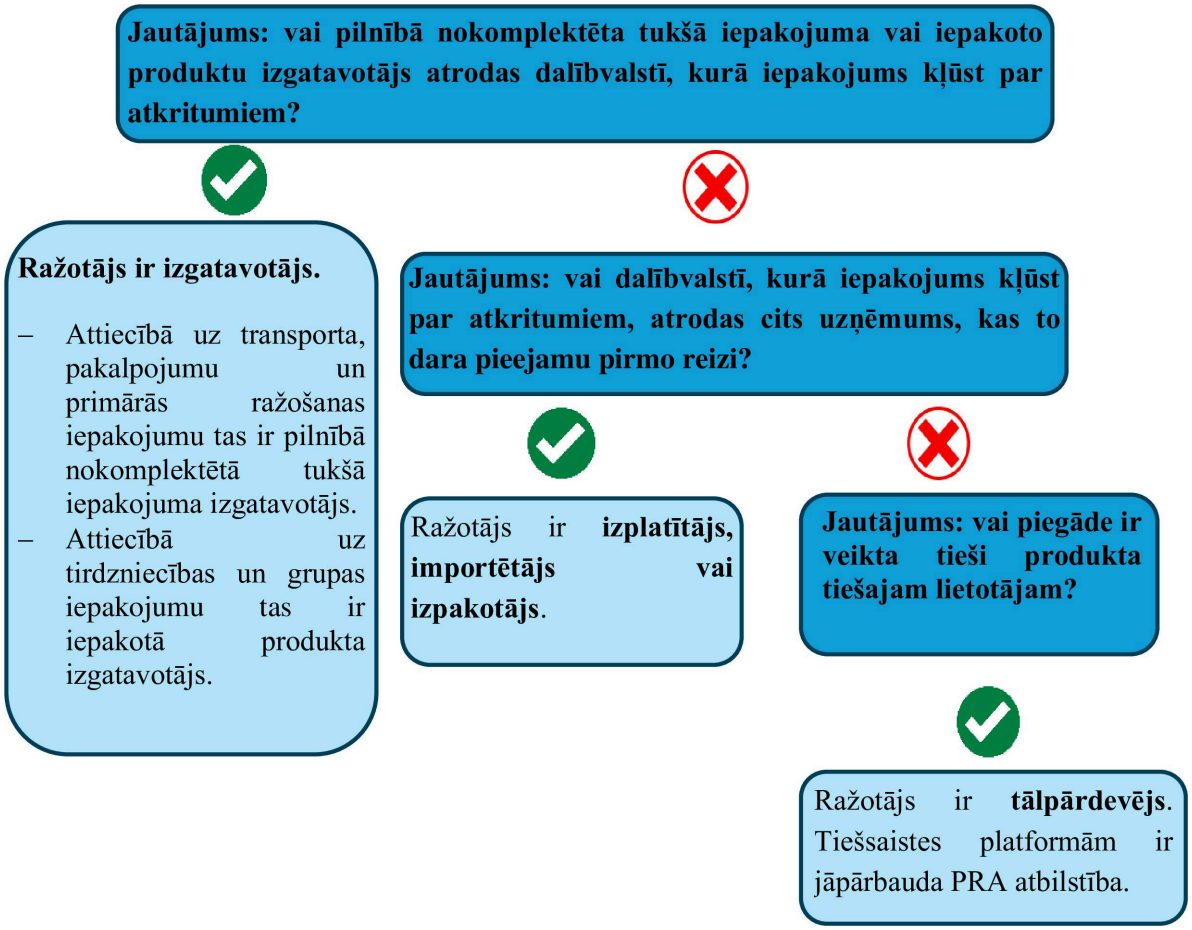
Lai noteiktu, kurā dalībvalstī ir piemērojami paplašinātas ražotāja atbildības pienākumi, ir jāpārbauda, kur iepakojums pirmo reizi darīts pieejams dalībvalsts teritorijā. Praksē tā parasti būs vieta, kur iepakojums tiek piepildīts.

Ražotāja definīcijas mērķis ir identificēt ekonomikas operatoru, kas dalībvalstī, kurā iepakotais produkts ir darīts pieejams patēriņam un tādējādi, paredzams, kļūs par atkritumiem, ir atbildīgs par PRA pienākumiem neatkarīgi no tā, vai tas ir izgatavotājs, importētājs vai izplatītājs. Līdz ar to izgatavotājs un ražotājs ne vienmēr ir viens un tas pats ekonomikas operators, un tas, kurš ir uzskatāms par iepakojuma ražotāju, būs atkarīgs no 1) tirgū pieejamā iepakojuma veida, 2) no tā, vai tas atrodas tajā pašā dalībvalstī, kurā tas tiek ražots, un 3) no tā, vai iepakotais produkts tiek pārdots tiešajam lietotājam vai tiek izplatīts tālāk.

Ja iepakojums vai iepakoti produkti tiek eksportēti ārpus ES, kur, paredzams, tie kļūs par atkritumiem, uz ražotāju vairs neattieksies paplašinātās ražotāja atbildības pienākumi saskaņā ar IIAR.

Iepakojums bieži vien ir daļa no garas piegādes un izplatīšanas ķēdes, kurā to dara pieejamu vairākas reizes. Neatkarīgi no tā, vai iepakojumu tālāk dara pieejamu tajā pašā dalībvalstī, vai no ekonomikas operatora lieluma, ražotājs ir ekonomikas operators, kas iepakojumu pirmo reizi dara pieejamu dalībvalstī. Darīt pieejamu tirgū nozīmē jebkuru piedāvājumu izplatīšanai, patēriņam vai lietošanai, kas var izraisīt faktisku iepakojuma vai iepakotu produktu piegādi. Tiešsaistes pārdošanas gadījumā produkta piedāvāšanu tieši tiešajam lietotājam uzskata par darīšanu pieejamu tirgū tiešā lietotāja dalībvalstī.

Tālāk ir parādīta ilustratīva diagramma, kurā atainots, kā var identificēt ražotāju ES.

Lai identificētu transporta iepakojuma ražotājus, ir jāņem vērā ražotāja definīcija un šādi faktori.

1. Vai priekšmets ir gatavs pildīt iepakojuma funkciju? Transporta iepakojumu bieži veido vairāki komponenti vai palīgelementi, kas paši par sevi nepilda iepakojuma funkciju. Tāpēc, ja iepakojums ir gatavs pildīt iepakojuma funkciju tikai pēc citu komponentu pievienošanas, montētājs būs izgatavotājs un pirmais potenciālais ražotājs;

2. Kas ir transporta iepakojuma izgatavotājs? Atšķirībā no tirdzniecības un grupas iepakojuma transporta iepakojuma gadījumā ražotājs ir jāidentificē attiecībā uz tukšo iepakojumu, jo bieži tirgū pirmo reizi tiek darīts pieejams tieši tukšais iepakojums. Tomēr, ja uz transporta iepakojuma ir norādīts nosaukums vai preču zīme, ražotājs parasti ir iepakojuma piepildītājs. Ja transporta iepakojums nav unikāli identificējams, tad ražotājs parasti ir iepakojuma faktiskais izgatavotājs (sīkāku informāciju par izgatavotāja definīciju sk. 3. punktā).

3. Kurā dalībvalstī un kam iepakojums ir darīts pieejams? Ja transporta iepakojums pirmo reizi tiek darīts pieejams dalībvalstī, kas nav dalībvalsts, kurā atrodas iepakojuma izgatavotājs, izgatavotājs būs ražotājs tikai tad, ja saņēmējs ir iepakotā produkta tiešais lietotājs. Ja tas tā nav, ražotājs būs saņēmējs.

Piemēram, uzņēmums A dalībvalstī izgatavo lielas kartona kastes bez nosaukuma vai preču zīmes. Uzņēmums A pārdod tukšas kartona kastes uzņēmumam B tajā pašā dalībvalstī. Šajā darījumā ražotājs ir uzņēmums A. Tomēr, ja uz kartona kastes ir uzņēmuma B nosaukums vai preču zīme, par ražotāju šajā dalībvalstī kļūst uzņēmums B. Tomēr, ja uzņēmums B piepildītās kartona kastes pārdod uzņēmumam C citā dalībvalstī, ražotājs būs uzņēmums C citā dalībvalstī. Visbeidzot, ja kartona kastes tiek eksportētas uz trešo valsti, nevienā dalībvalstī nebūs neviena ražotāja, jo nav paredzams, ka kastes kļūs par atkritumiem ES.

Runājot par tirdzniecības iepakojuma ražotājiem, ražotājs ir ekonomikas operators, kas iepakojumu piepilda un pirmo reizi dara pieejamu dalībvalsts teritorijā. Piemēram, uzņēmums D ievieto augļus traukā un pārdod iepakotos augļus lielveikalam tajā pašā dalībvalstī. Šajā gadījumā uzņēmums D tiks uzskatīts par ražotāju minētajā dalībvalstī, jo tas iepakojumu dara pieejamu pirmo reizi un paredzams, ka iepakojums tajā kļūs par atkritumiem. Tomēr, ja uzņēmums D pārdod iepakotos augļus lielveikalam citā dalībvalstī, ražotājs šajā dalībvalstī būs lielveikals, jo tas pirmo reizi darīs iepakotos augļus pieejamus tirgū šajā dalībvalstī, kur tie kļūs par atkritumiem.

Situācijā, kas aprakstīta 3. panta 1. punkta 15) apakšpunkta d) punktā, ražotājs ir identificēts kā izgatavotājs, importētājs vai izplatītājs, kas iepakotus produktus pirmo reizi dara tieši pieejamus tiešajiem lietotājiem citas dalībvalsts teritorijā. Saskaņā ar 3. panta 1. punkta 23) apakšpunktu "tiešais lietotājs" ir jebkura fiziska vai juridiska persona, kura dzīvo vai ir iedibināta ES un kurai produkts ir darīts pieejams vai nu kā patērētājam, vai kā profesionālam tiešajam lietotājam, un kura minēto produktu vairs nedara tālāk pieejamu tirgū tādā formā, kādā tas tai piegādāts. Izmantojot iepriekš minēto piemēru, ja uzņēmumam D ir interneta veikals, kurā tas pārdod iepakotus augļus tiešajam lietotājam citā dalībvalstī, tad uzņēmums D būs ražotājs un tam būs jāpilda paplašinātās ražotāja atbildības pienākumi citā dalībvalstī.

Tāpēc noteicošais faktors būs tas, vai profesionālais tiešais lietotājs produktu izmanto savā ražošanas procesā un tādējādi produktu nedara tālāk pieejamu tādā formā, kādā tas tika piegādāts. Loģistikas uzņēmumi, kas saņem importētas iepakotas preces no trešām valstīm un veic kravas apstrādes darbības, piemēram, izpakošanu vai pārpakošanu mazākos daudzumos pirms iepakotā produkta nosūtīšanas, par tiešajiem lietotājiem nav uzskatāmi. Tie drīzāk ir transporta iepakojuma ražotāji, ja produkts tiek pārpakots, pat ja iepakotie produkti tiem nepieder.

4. **Importētāja definīcija un "filiāles" statuss**

Tiesību norma

Saskaņā ar definīciju regulas 3. panta 1. punkta 17) apakšpunktā *"importētājs" ir "jebkura fiziska vai juridiska persona, kas ir iedibināta Savienībā un kas laiž tirgū trešās valsts iepakojumu".*

Komisijas interpretācija

Importētāja definīcijas pamatā ir jēdziena "importētājs" definīcija Regulas (ES) 2019/1020 ([12]) 3. panta 9) punktā, un tā būtu jāinterpretē saskaņā ar vispārīgajiem skaidrojošajiem norādījumiem, kas sniegti "Zilajā rokasgrāmatā" ([13]). No šīs definīcijas izriet, ka ir jābūt izpildītiem diviem kumulatīviem nosacījumiem: a) importētājs ir iedibināts ES un b) tas laiž tirgū iepakojumu vai iepakotu produktu, kuru izcelsme ir ārpus ES.

Jēdziens "iedibināts" ir jāinterpretē tādējādi, ka personai ir reģistrēta adrese kādā dalībvalstī, lai nodrošinātu jurisdikciju izpildes un tirgus uzraudzības jomā, kā arī garantētu, ka Savienībā ir atbildīgā puse par atbilstību, izsekojamību un korektīvajiem pasākumiem.

Vairumā gadījumu filiāle nav atsevišķa juridiska persona un, tā kā tā darbojas, izmantojot tikai mātesuzņēmuma juridisko identitāti, tā neuzņemas tiesības vai pienākumus neatkarīgi. Tāpēc filiāles noslēgtie līgumi ir juridiski saistoši mātesuzņēmumam.

([12]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/1020 (2019. gada 20. jūnijs) par tirgus uzraudzību un produktu atbilstību un ar ko groza Direktīvu 2004/42/EK un Regulas (EK) Nr. 765/2008 un (ES) Nr. 305/2011 (OV L 169, 25.6.2019., 1. lpp.).

([13]) Komisijas paziņojums – "Zilā rokasgrāmata" par ES produktu noteikumu īstenošanu, 2022. gads (OV C 247, 29.6.2022., 1. lpp.).

Saskaņā ar ES un valstu nodokļu tiesību aktiem filiāli nodokļu vajadzībām parasti uzskata par pastāvīgu darījumdarbības (iedibināšanas) vietu ([14]). Tomēr nodokļu saistības un nodokļu reģistrācija nepiešķir atsevišķu juridiskas personas statusu un nemaina filiāļu statusu normatīvās atbilstības ziņā. Vairāki EST nolēmumi ([15]) apstiprina, ka pastāvīga darījumdarbības vieta nav līdzvērtīga atsevišķas juridiskas personas reģistrēšanai.

Tā kā filiālei nav atsevišķas juridiskas personas statusa, to nevar kvalificēt kā importētāju saskaņā ar IIAR. Prasība būt "iedibinātai" nozīmē fizisku vai juridisku personu, kas reģistrēta kā juridiska persona ES, nevis tikai filiāli. Filiāle var kļūt par atsevišķu juridisku personu (t. i., meitasuzņēmumu), ja tā ir reģistrēta saskaņā ar dalībvalsts tiesību aktiem, tai ir juridiskas personas statuss, tiesības un pienākumi un tai var piederēt aktīvi, tā var celt prasību tiesā un tikt iesūdzēta tiesā neatkarīgi.

Tāpēc tādam izgatavotājam no trešās valsts, kuram ir tikai filiāle ES, ir vai nu jādibina meitasuzņēmums ES, vai arī jāieceļ pilnvarotais pārstāvis, kā definēts 3. panta 1. punkta 19) apakšpunktā, ja to pieprasa dalībvalsts, kuras teritorijā tas iepakojumu vai iepakotus produktus dara pieejamus pirmo reizi.

Arī atbildē uz jautājumu, vai trešās valsts fiziskas vai juridiskas personas filiāle var būt "izplatītājs", kā definēts 3. panta 1. punkta 18) apakšpunktā, izmantojama tāda pati loģika.

IIAR paredzētie PRA pienākumi attiecas uz "ražotājiem" (izgatavotājiem, importētājiem vai izplatītājiem), kuri iepakojumu vai iepakotus produktus dalībvalsts teritorijā dara pieejamus pirmo reizi (sk. šā dokumenta 4. punktu). Regula PRA pienākumus skaidri neattiecina uz subjektiem, kuri ir tikai reģistrēti kā PVN maksātāji vai kuriem ir pastāvīga darījumdarbības (iedibināšanas) vieta bez juridiskas personas statusa. Apgalvojums, ka PVN reģistrācija pati par sevi ir "iedibināšana" paplašinātas ražotāja atbildības pienākumu vajadzībām, būtu pretrunā saskaņotajai importētāja definīcijai 3. panta 1. punkta 17) apakšpunktā. Dalībvalstis nevar noteikt papildu prasības, kas apdraud ražotāja un importētāja jēdziena saskaņošanu atbilstīgi IIAR.

5. ***PFAS* ierobežojumu izpildes panākšana attiecībā uz iepakojumu, kas nonāk saskarē ar pārtiku, un krājumu izlietošana**

Tiesību normas

Saskaņā ar definīciju regulas 3. panta 1. punkta 13) apakšpunktā *"izgatavotājs" ir "fiziska vai juridiska persona", kura "ir iepakojumu vai iepakotu produktu projektējusi vai ražojusi ar savu nosaukumu vai preču zīmi (..) neatkarīgi no tā, vai uz iepakojuma vai iepakota produkta ir redzamas citas preču zīmes (..)".*

Regulas 3. panta 1. punkta 10) apakšpunktā norādīts, ka jēdziens *"laist tirgū" nozīmē "iepakojumu, tukšu vai ar produktu, pirmo reizi darīt pieejamu Savienības tirgū". Saskaņā ar definīciju 3. panta 1. punkta 11) apakšpunktā jēdziens "darīt pieejamu dalībvalsts teritorijā" nozīmē "iepakojumu, tukšu vai ar produktu, par maksu vai bez maksas piegādāt izplatīšanai, patēriņam vai izmantošanai (..)".*

Regulas 5. panta 5. punktā noteikts*: "No 2026. gada 12. augusta iepakojumu, kas nonāk saskarē ar pārtiku, nelaiž tirgū, ja tajā perfluoralkilvielas un polifluoralkilvielas (PFAS) ir koncentrācijā, kas ir vienāda ar šādām robežvērtībām vai tās pārsniedz, ciktāl tāda iepakojuma, kurā ir šāda PFAS koncentrācija, laišana tirgū nav aizliegta saskaņā ar citu Savienības tiesību aktu:*

a) 25 ppb jebkurai PFAS, ko mēra ar mērķorientētu PFAS analīzi (polimēru PFAS, kas izslēgtas no kvantitatīvās noteikšanas);

b) 250 ppb PFAS summai, ko mēra kā mērķorientētas PFAS analīzes summu, attiecīgā gadījumā ar prekursoru iepriekšēju noārdīšanos (polimēru PFAS, kas izslēgtas no kvantitatīvās noteikšanas); un

([14]) Saskaņā ar ESAO nodokļu paraugkonvencijas 5. pantu "pastāvīga darījumdarbības vieta" ir noteikta darījumdarbības vieta, ar kuras starpniecību uzņēmums pilnībā vai daļēji veic darījumdarbību. Tā it īpaši ietver: a) vadības vietu, b) filiāli, c) un biroju (..).

([15]) Spriedums, 2022. gada 7. aprīlis, *Berlin Chemie*, C-333/20, EU:C:2022:291; spriedums, 2024. gada 13. jūnijs, *Adient*, C-533/22, EU:C:2024:501.

c) 50 ppm PFAS (ieskaitot polimēru PFAS); ja kopējais fluors pārsniedz 50 mg/kg, izgatavotājs, importētājs vai pakārtotais lietotājs, kā definēts attiecīgi Regulas (EK) Nr. 1907/2006 3. panta 9), 11) un 13) punktā, pēc pieprasījuma iesniedz izgatavotājam vai importētājam, kā definēts attiecīgi šīs regulas 3. panta 1. punkta 13) un 17) apakšpunktā, pierādījumu par fluora daudzumu, ko mēra vai nu kā PFAS, vai nePFAS saturu, lai tie varētu sagatavot tehnisko dokumentāciju, kas ir minēta šīs regulas VII pielikumā."

Komisijas interpretācija

Iepakojums, kas nonāk saskarē ar pārtiku, ir iepakojums, kas paredzēts saskarei ar pārtiku vai kas jau ir saskarē ar pārtiku un ir paredzēts šim nolūkam saskaņā ar ES pārtikas aprites tiesību aktiem.

IIAR minētās tirgus uzraudzības iestādes, pamatojoties uz Regulu (ES) 2019/1020 par tirgus uzraudzības noteikumiem, ir kompetentas verificēt atbilstību *PFAS* robežvērtībām.

Pastāv vairāki protokoli un metodikas *PFAS* klātbūtnes noteikšanai dažādās matricās, taču ES līmenī nav saskaņotas metodikas attiecībā uz *PFAS* iepakojumā, kas nonāk saskarē ar pārtiku. Šajā kontekstā, lai panāktu *PFAS* robežvērtību ievērošanu no to piemērošanas dienas, proti, no 2026. gada 12. augusta, ir ieteicams izmantot tālāk izklāstīto pakāpenisko pieeju, kuras pamatā ir mūsdienīgas analītiskās iespējas un attiecīgo matricu *PFAS* testēšanas metaanalīze:

1. kopējā fluora (*TF*) kvantificēšana (1. posms): ja *TF* ir mazāks par 50 mg/kg ([16]), paraugu var uzskatīt par atbilstošu;

2. ja *TF* pārsniedz 50 mg/kg, var izmantot tādas metodes kā pirolīze-*GC/MS*, lai 2. solī apstiprinātu, vai fluors ir organisks (*PFAS*) vai neorganisks. Ja organiskā fluora saturs ir mazāks par 50 mg/kg, paraugu var uzskatīt par atbilstošu;

3. tieša *TOP* (kopējo oksidējamo prekursoru) analīze ir ieteicama, lai 3. posmā pārbaudītu atbilstību 25 µg/kg ([17]) un 250 µg/kg robežkoncentrācijām.

Balstoties uz Komisijai pašlaik pieejamajiem pierādījumiem, visi paraugi, kas atbilst 1. testam, atbilst arī 2. un 3. testam.

Tas neskar Regulas (ES) 2017/625 piemērošanu kontrolēm, ko veic, lai verificētu atbilstību noteikumiem par materiāliem un izstrādājumiem, kuri paredzēti saskarei ar pārtiku, tai skaitā noteikumiem, kas paredzēti IIAR 5. panta 5. punktā.

Attiecībā uz *PFAS* saturošu iepakojumu, kas ražots pirms 2026. gada 12. augusta, IIAR nav paredzēts pārejas periods attiecībā uz krājumu izlietošanu. Tāpēc iepakojumam, kas nonāk saskarē ar pārtiku un laists tirgū pēc 2026. gada 12. augusta, ir jāatbilst šajā regulā noteiktajām *PFAS* robežvērtībām, savukārt pirms 2026. gada 12. augusta tirgū laistais iepakojums var palikt tirgū, un tas no tirgus nav jāizņem. Iepakojumam, kas satur reciklētus materiālus, izņēmumi nav noteikti.

Parasti tirdzniecības un grupas iepakojumu, kas nonāk saskarē ar pārtiku, laiž tirgū, kad tas ir piepildīts, ciktāl tādi galīgie apstrādes posmi kā noslēgšanas procesi var ietekmēt iepakojuma atbilstību, savukārt transporta un pakalpojumu iepakojumu tirgū laiž tukšu.

Saskaņā ar "Zilo rokasgrāmatu" par ES produktu noteikumu īstenošanu ([18]) laišana tirgū notiek, kad starp pusēm ir piedāvājums vai vienošanās par "īpašumtiesību, piederības vai jebkādu citu īpašuma tiesību nodošanu". To var izdarīt "par maksu vai bez maksas", tiklīdz ir pabeigts produkta izgatavošanas posms. Līdz ar to izgatavotājs tukšu vai piepildītu iepakojumu, kas nonāk saskarē ar pārtiku, varētu laist tirgū, vienkārši nododot valdījumu. Importētam iepakojumam vai iepakotiem produktiem attiecīgais laika atskaites punkts ir "laišana brīvā apgrozībā" muitas procedūras beigās.

([16]) mg/kg = ppm.
([17]) µg/kg = ppb.
([18]) Komisijas paziņojums "Zilā rokasgrāmata" par ES produktu noteikumu īstenošanu, 2022. gads (OV C 247, 29.6.2022., 1. lpp.).

6. **Datums, no kura piemēro prasību nodrošināt, ka iepakojums ir reciklējams**

Tiesību normas

Regulas 6. panta 1. punkts: *"Viss iepakojums, ko laiž tirgū, ir reciklējams."*

Regulas 6. panta 2. punkts: *"Iepakojumu uzskata par reciklējamu, ja tas atbilst šādiem nosacījumiem:*

a) tam ir materiālu reciklēšanai piemērots dizains, kas ļauj izmantot iegūtās otrreizējās izejvielas, kas ir pietiekami kvalitatīvas salīdzinājumā ar sākotnējo materiālu, tā, lai tās var izmantot primāro izejvielu aizstāšanai, saskaņā ar 4. punktu; un

b) kad tas kļūst par atkritumiem, to var dalīti savākt saskaņā ar 48. panta 1. un 5. punktu, sašķirot specifiskās atkritumu plūsmās, neietekmējot citu atkritumu plūsmu reciklējamību, un plaši reciklēt, balstoties uz metodiku, kas noteikta saskaņā ar šā panta 5. punktu.

Iepakojumu, kas atbilst deleģētajiem aktiem, kuri pieņemti, ievērojot 4. punktu, uzskata par atbilstošu šā punkta pirmās daļas a) apakšpunktā izklāstītajam nosacījumam.

Iepakojumu, kas atbilst deleģētajiem aktiem, kuri pieņemti, ievērojot 4. punktu, un īstenošanas aktus, kuri pieņemti, ievērojot 5. punktu, uzskata par atbilstošu abiem šā punkta pirmajā daļā izklāstītajiem nosacījumiem.

Šā punkta pirmās daļas a) apakšpunktu piemēro no 2030. gada 1. janvāra vai no 24 mēnešiem no saskaņā ar 4. punkta pirmo daļu pieņemto deleģēto aktu spēkā stāšanās dienas, atkarībā no tā, kurš datums ir vēlāk.

Šā punkta pirmās daļas b) apakšpunktu piemēro no 2035. gada 1. janvāra vai, attiecībā uz plašas reciklēšanas prasību, no 2035. gada 1. janvāra vai no pieciem gadiem no dienas, kad stājas spēkā īstenošanas akti, kas pieņemti, ievērojot 5. punktu, atkarībā no tā, kurš datums ir vēlāk."

Komisijas interpretācija

Regulas 6. panta 1. punktā ir noteikts, ka viss tirgū laistais iepakojums ir reciklējams, nenorādot konkrētu šā noteikuma piemērošanas termiņu, un tas nozīmē, ka to piemēro no 2026. gada 12. augusta.

Regulas 6. panta 2. punkta a) apakšpunktu "piemēro no 2030. gada 1. janvāra vai no 24 mēnešiem no saskaņā ar 4. punkta pirmo daļu pieņemto deleģēto aktu spēkā stāšanās dienas, atkarībā no tā, kurš datums ir vēlāk." Saskaņā ar 6. panta 4. punktu šis deleģētais akts, kas pilnībā saskaņos reciklēšanai piemērota dizaina prasības un saistīto novērtēšanas metodiku, Komisijai būtu jāpieņem līdz 2028. gada 1. janvārim.

Regulas 6. panta 1. punkts ir līdzīgs pamatprasībai Direktīvas 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu (turpmāk "Iepakojuma un izlietotā iepakojuma direktīva" jeb "IIID") II pielikuma 3. punkta a) apakšpunktā attiecībā uz iepakojumu, kas atgūstams materiālu reciklēšanas veidā, taču tas nav vienāds ar šo prasību. Piemēram, lai gan IIID bija ietvertas "pamatprasības" attiecībā uz iepakojuma sastāvu un dizainu, tā neparedzēja vienotu pienākumu sagatavot tehnisko dokumentāciju, kas būtu saistīts ar saskaņotiem reciklējamības kritērijiem. Turklāt formulējums pamatprasībai "iepakojums ir reģenerējams, pārstrādājot tā materiālu" (IIID II pielikuma 3. punkta a) apakšpunkts) bija neskaidrs un grūti juridiski izpildāms. Tāpēc būtu jāsaprot, ka līdz dienai, kad sāk piemērot IIAR 6. panta 2. punkta a) apakšpunktu par reciklēšanai piemērota dizaina prasībām, izgatavotājiem ir jāievēro tikai prasības saskaņā ar IIID un saistītajiem saskaņotajiem standartiem (piemēram, EN 13430:2004 "Prasības iepakojumam, no kura iespējams atgūt materiālu resursus, to reciklējot" ([19])).

([19]) Komisijas paziņojums saistībā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (94/62/EK, 1994. gada 20. decembris) par iepakojumu un izlietoto iepakojumu īstenošanu (OV C 44, 19.2.2005., 23. lpp.).

Pēc deleģētā akta pieņemšanas saskaņā ar 6. panta 4. punktu izgatavotājiem būs 24 mēneši, lai izpildītu reciklēšanai piemērota dizaina prasības un nodrošinātu, ka tirgū tiek laists tikai tāds iepakojums, kas ir reciklējams IIAR nozīmē. Ja šis deleģētais akts stājas spēkā pēc 2028. gada 1. janvāra, prasības piemēro 24 mēnešus no minētās dienas.

Izgatavotājiem nav jāveic atbilstības novērtēšanas procedūra saskaņā ar IIAR 38. pantu un VII pielikumu attiecībā uz reciklējamību, kamēr nav stājies spēkā attiecīgais deleģētais akts vai akti saskaņā ar IIAR 6. panta 4. punktu.

7. **Atbrīvojumi no reciklēta materiāla satura mērķrādītāju piemērošanas**

Tiesību normas

Regulas 50. apsvērums: "*Reciklētu plastmasu saturošiem materiāliem, kas nonāk saskarē ar pārtiku, ir jāatbilst Komisijas Regulā (ES) 2022/1616 noteiktajām prasībām, kuras ietver prasības par reciklēšanas tehnoloģijām. Attiecībā uz plastmasas iepakojumu, izņemot gadījumus, kad minētais iepakojums ir izgatavots no polietilēntereftalāta (PET), ir lietderīgi pietiekamu laiku pirms attiecīgo reciklēta materiāla satura prasību piemērošanas datuma atkārtoti novērtēt to, vai ir pieejamas piemērotas šāda plastmasas iepakojuma reciklēšanas tehnoloģijas. Minētajā novērtējumā būtu arī jāietver situācija attiecībā uz atļaujām saskaņā ar attiecīgajiem Savienības noteikumiem un šādas tehnoloģijas uzstādīšanu praksē. Pamatojoties uz minēto novērtējumu, varētu būt nepieciešams paredzēt atkāpes no reciklētā materiāla satura prasībām konkrētam sensitīvam plastmasas kontaktiepakojumam vai grozīt šajā regulā noteikto atkāpju sarakstu. Šajā nolūkā būtu jādeleģē Komisijai pilnvaras pieņemt aktus saskaņā ar LESD 290. pantu.*"

Regulas 7. panta 5. punktā ir noteikts, ka "*[š]ā panta 1. un 2. punkts neattiecas uz:*

a) *plastmasas iepakojumu, kas paredzēts saskarei ar pārtiku gadījumā, ja reciklētā materiāla saturs apdraud cilvēka veselību un rada iepakotu produktu neatbilstību Regulai (EK) Nr. 1935/2004;*

b) *jebkādu plastmasas daļu, kas ir mazāka par 5 % no visas iepakojuma vienības kopējā svara.*"

7. panta 12. punkts: "*Līdz 2028. gada 1. janvārim Komisija novērtē, vai attiecībā uz konkrētu plastmasas iepakojumu ir vajadzīgas atkāpes no šā panta 1. punkta b) un d) apakšpunktā noteiktā reciklētā satura minimālā procentuālā apmēra un vai ir jāpārskata izņēmumu saraksts šā panta 4. punktā konkrētam plastmasas iepakojumam.*

Balstoties uz šā punkta pirmajā daļā minēto novērtējumu, ja plastmasas iepakojuma reciklēšanai piemērotas reciklēšanas tehnoloģijas nav atļautas saskaņā ar attiecīgajiem Savienības noteikumiem vai faktiski nav pieejamas pietiekamā apmērā, un ņemot vērā jebkādas ar drošumu saistītas prasības, jo īpaši attiecībā uz sensitīvo plastmasas kontaktiepakojumu, tostarp pārtikas iepakojumu, Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 64. pantu, lai grozītu šo regulu nolūkā:

a) *paredzēt atkāpes no šā panta 1. punkta b) un d) apakšpunktā attiecībā uz konkrētu plastmasas iepakojumu noteiktā minimālā procentuālā apmēra tvēruma, termiņa vai līmeņa; un*

b) *attiecīgā gadījumā grozīt šā panta 4. punktā noteikto izņēmumu sarakstu.*"

Komisijas interpretācija

Regulas 7. panta 5. punktā ir noteikti īpaši atbrīvojumi no pienākuma attiecībā uz reciklēta materiāla saturu. Atbrīvojums, kas noteikts regulas 7. panta 5. punkta a) apakšpunktā, attiecas uz plastmasas iepakojumu, kas paredzēts saskarei ar pārtiku gadījumā, ja reciklētā materiāla saturs apdraud cilvēka veselību un rada iepakotu produktu neatbilstību Regulai (EK) Nr. 1935/2004 ([20]). Atbrīvojums, kas noteikts 7. panta 5. punkta b) apakšpunktā, attiecas uz plastmasas daļām, kas veido mazāk nekā 5 % no iepakojuma vienības kopējā svara. Jēdziens "plastmasas daļas" būtu jāinterpretē saskaņā ar kompozītā iepakojuma definīciju, kas sniegta IIAR 3. panta 1. punkta 24) apakšpunktā.

Abus atbrīvojumus piemēro tieši, proti, Komisijai vai valstu kompetentajām iestādēm tie nav īpaši jāpiešķir. Lai varētu piemērot atbrīvojumus, izgatavotājam tehniskajā dokumentācijā ir jāpamato atbilstība atbrīvojumu prasībām, iesniedzot dokumentētus pierādījumus (piemēram, par atļautu reciklēšanas tehnoloģiju trūkumu).

([20]) OV L 338, 13.11.2004., 4. lpp.

Lai varētu izmantot 7. panta 5. punkta a) apakšpunktā paredzēto atbrīvojumu, tehniskajā dokumentācijā par katru plastmasas daļu, kas veido 5 % vai vairāk no iepakojuma vienības kopējās masas, jānorāda izmantotais polimērs. Tai jāapstiprina, ka, ņemot vērā iepakojuma paredzēto lietojumu un mērķrādītāju,

— "[r]egulas (ES) 2022/1616 I pielikumā nav norādīta šim polimēram piemērota reciklēšanas tehnoloģija" un

— *"rūpnieciskā mērogā nav pieejama neviena reciklēšanas tehnoloģija, ar kuru varētu izgatavot šo polimēru saskaņā ar minētās regulas 4. panta 3. punktā aprakstītajiem procesiem".*

Visbeidzot, Komisija līdz 2028. gada 1. janvārim novērtēs nepieciešamību attiecībā uz plastmasas iepakojumu piešķirt papildu atbrīvojumus no reciklēta materiāla satura pienākumiem vai pārskatīt esošos atbrīvojumus, kas uzskaitīti IIAR 7. panta 4. punktā.

8. **Dalībvalstu rīcības brīvība noteikt prasību par kompostējamu iepakojumu un atbilstības prezumpcija**

Tiesību normas

Regulas 53. apsvērums: *"Bioatkritumu plūsma bieži ir kontaminēta ar konvencionālo plastmasu, un materiālu reciklēšanas plūsmas bieži ir kontaminētas ar kompostējamu plastmasu. Šāda šķērskontaminācija noved pie resursu izšķērdēšanas un zemākas otrreizējo izejvielu kvalitātes un būtu jānovērš avotā. Ņemot vērā šādas bažas, dalībvalstīm būtu jāprecizē, kāda to teritorijā ir piemērota kompostējamā iepakojuma atkritumu apsaimniekošana. Tā kā patērētājiem kļūst aizvien grūtāk saprast, kā kompostējamu plastmasas iepakojumu pareizi izmest, ir pamatoti un nepieciešams noteikt skaidrus un vienotus noteikumus par kompostējama plastmasas iepakojuma izmantošanu, prasot to izmantot tikai tad, ja tā izmantošana rada nepārprotamu vidisku ieguvumu vai labumu cilvēka veselībai. Tas īpaši attiecas uz gadījumiem, kad kompostējamā iepakojuma izmantošana palīdz savākt bioatkritumus vai tos izmest, – kā piemēru var minēt produktus, kuru satura un iepakojuma atdalīšana ir īpaši sarežģīta, piemēram, tējas maisiņus."*

Regulas 54. apsvērums: *"Dažiem bionoārdāmu plastmasas polimēru iepakojuma pielietojumiem ir pierādāmi vidiski ieguvumi, ja tiek izmantots kompostējams iepakojums, kas nonāk kompostēšanas stacijās, tostarp anaerobiskās noārdīšanas kompleksos, kontrolētos apstākļos. Turklāt, ja dalībvalsts piemēro noteikumus, kas paredzēti Direktīvas 2008/98/EK 22. panta 1. punkta otrajā daļā, un ja minētajā dalībvalstī ir pieejamas piemērotas atkritumu savākšanas shēmas un atkritumu apstrādes infrastruktūra, vajadzētu būt elastībai minētajai dalībvalstij lemt par to, vai atļaut pirmo reizi darīt pieejamu tās teritorijā kompostējamo iepakojumu kafijai, tējai vai citām dzēriena sistēmas porcijām, kas sastāv no tāda iepakojuma materiāla, kas nav metāls, un ļoti vieglās plastmasas iepirkumu maisiņus, vieglās plastmasas iepirkumu maisiņus un pirmo reizi darīt pieejamu tās teritorijā citu iepakojumu, uz ko pirms šīs regulas piemērošanas dienas attiecās prasība, ka tam jābūt kompostējamam. Lai patērētājiem nebūtu šaubu par to, kā iepakojumu pienācīgi izmest, un ņemot vērā oglekļa apritīguma radīto vidisko ieguvumu, visam pārējam iepakojumam būtu jāveic materiāla reciklēšana un šāda iepakojuma dizainam būtu jānodrošina, ka tas neietekmē citu atkritumu plūsmu reciklējamību."*

Regulas 56. apsvērums: *"Kā aprakstīts "ES biobāzētas, bionoārdāmas un kompostējamas plastmasas rīcībpolitikas satvarā", kas izklāstīts Komisijas 2022. gada 30. novembra paziņojumā, atbilstība rūpnieciskās kompostēšanas standartiem nenozīmē sadalīšanos mājsaimnieciskajā kompostēšanā. Rūpnieciskajā kompostēšanā nepieciešamie apstākļi ir augsta temperatūra un augsts mitruma līmenis. Mājsaimnieciskajā kompostēšanā, ko veic privātpersonas, tostarp kopienās, faktiskie apstākļi lielā mērā ir atkarīgi no vietējiem klimatiskajiem apstākļiem un patērētāju prakses. Tādējādi pastāv risks, ka mājsaimnieciskajā kompostēšanā bioloģiskā noārdīšanās būs lēnāka nekā rūpnieciskajā kompostēšanā vai ka tā nebūs nepabeigta. Jo īpaši mājsaimnieciskā kompostēšana plastmasas iepakojumam būtu jāapsver tikai konkrētiem lietojumiem un īpašu vietējo apstākļu kontekstā attiecīgo iestāžu uzraudzībā."*

Regulas 9. panta 2. punkts: *"Atkāpjoties no 6. panta 1. punkta, ja dalībvalstis atļauj atkritumus ar līdzīgām bionoārdāmības un kompostējamības īpašībām kā bioatkritumiem saskaņā ar Direktīvas 2008/98/EK 22. panta 1. punktu savākt kopā ar*

bioatkritumiem un ja ir pieejamas pienācīgas atkritumu savākšanas shēmas un atkritumu apstrādes infrastruktūra, kas vajadzīgas, lai nodrošinātu, ka kompostējams iepakojums nonāk bioatkritumu apsaimniekošanas plūsmā, dalībvalstis var pieprasīt, ka turpmāk uzskaitītais iepakojums pirmo reizi tiek darīts pieejams to teritorijā tikai tad, ja iepakojums ir kompostējams:

a) *iepakojums, kurš minēts 3. panta 1. punkta 1) apakšpunkta g) punktā un kurš sastāv no materiāla, kas nav metāls, ļoti vieglās plastmasas iepirkumu maisiņi un vieglās plastmasas iepirkumu maisiņi;*

b) *iepakojums, kurš nav šā punkta a) apakšpunktā minētais iepakojums un attiecībā uz kuru dalībvalsts jau pirms šīs regulas piemērošanas dienas ir noteikusi prasību, ka tam ir jābūt kompostējamam."*

Komisijas interpretācija

Dalībvalstis var nolemt, vai iepakojumam papildus 9. panta 1. punktā un 9. panta 2. punkta a) apakšpunktā uzskaitītajiem iepakojuma formātiem to teritorijā līdz 2026. gada 12. augustam vajadzētu būt kompostējamam. Dalībvalstis drīkst tikai nolemt, ka šādi papildu kompostējami iepakojuma formāti ir kompostējami rūpnieciski kontrolētos apstākļos. Lai izvairītos no pārpratumiem, dalībvalstīm būtu ekonomikas operatoriem un plašai sabiedrībai, kā arī Eiropas Komisijai skaidri jāpaziņo visi valsts noteikumi, kas nosaka, ka ir jākompostē vēl citi iepakojuma priekšmeti. Dalībvalstīm tiek ieteikts sagatavot skaidrus šādu iepakojuma priekšmetu sarakstus un publiskot tos, lai nodrošinātu, ka ekonomikas operatori var izpildīt saistītās marķēšanas un kompostējamības prasības.

Lai gan regula attiecībā uz dažiem 9. panta 1. punktā uzskaitītajiem plastmasas iepakojuma priekšmetiem pieļauj kompostējamību mājsaimniecībā, tādējādi atspoguļojot situācijas, kad dalībvalstis kompostēšanu mājsaimniecībā ir ieviesušas kā vienu no bioatkritumu apsaimniekošanas iespējām, kompostēšana mājsaimniecībā būtu jāapsver, tikai ņemot vērā konkrētos vietējos apstākļus, un jāīsteno attiecīgo iestāžu pārraudzībā. Lai izvairītos no pārpratumiem, dalībvalstīm būtu ekonomikas operatoriem un plašai sabiedrībai, kā arī Eiropas Komisijai skaidri jādara zināmi visi valsts noteikumi, ar ko kompostējamību mājsaimniecībā uzliek par pienākumu. Dalībvalstīm tiek ieteikts sagatavot skaidrus šādu iepakojuma priekšmetu sarakstus un publiskot tos, lai nodrošinātu, ka ekonomikas operatori var izpildīt saistītās marķēšanas un kompostējamības prasības.

IIAR ļauj dalībvalstīm kompostējamību mājsaimniecībā uzlikt par pienākumu pirms attiecīgo saskaņoto standartu pieņemšanas vai pat tad, ja šādu standartu nav.

Attiecībā uz prezumpciju par mājsaimniecībā kompostējama iepakojuma atbilstību izgatavotāji nolūkā pierādīt atbilstību 9. pantam var izmantot visus esošos valsts standartus par kompostējamību mājsaimniecībā un esošās sertifikācijas shēmas, bet šāda sertifikācija nedod pamatu prezumēt atbilstību kompostējamības prasībai.

Līdz 2026. gada 12. februārim Komisija saskaņā ar regulas 9. panta 6. punktu Eiropas standartizācijas iestādēm lūgs izstrādāt jaunu ES mēroga standartu par kompostējamību mājsaimniecībā.

Līdz jaunā standarta pieņemšanai par orientieri var izmantot spēkā esošo standartu EN 13432 par rūpniecisko kompostēšanu ([21]). Tomēr prezumēt atbilstību jaunajiem saskaņotajiem standartiem attiecībā uz kompostējamu iepakojumu būs atkal iespējams tikai no dienas, kad *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* tiks publicēts jauns lēmums, kurā uzskaitīti attiecīgie saskaņotie standarti, ko pieprasījusi Komisija saskaņā ar 9. panta 6. punktu.

9. **Terminu "caurlaidīgs" un "mīksta pēclietošanas sistēmas porcija" definīcija kompostējama iepakojuma kontekstā**

Tiesību normas

Regulas 3. panta 1. punktā noteikts: *"Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:*

(..)

f) *caurlaidīgs tējas, kafijas vai cita dzēriena maisiņš vai mīksta pēclietošanas sistēmas porcija, kas satur tēju, kafiju vai citu dzērienu un ko ir paredzēts lietot un izmest kopā ar produktu."*

([21]) "Iepakojums. Prasības, kas piemērojamas iepakojumam, no kura atgūstami resursi kompostēšanas un bionoārdīšanas ceļā. Iepakojuma galīgās pieņemamības testēšanas shēma un izvērtēšanas kritēriji".

Komisijas interpretācija

Regulas 9. panta 1. punkts ir materiāla ziņā neitrāls noteikums, un tas varētu attiekties uz caurlaidīgiem tējas, kafijas vai cita dzēriena maisiņiem vai mīkstām pēclietošanas sistēmas porcijām, kas izgatavotas no jebkāda materiāla, tai skaitā šādām porcijām no papīra. Tāpēc saskaņā ar 9. pantu šāda iepakojuma dizainam no 2028. gada 12. februāra jābūt tādam, kas ir piemērots kompostēšanai.

10. **Iepakojuma minimalizēšana**

Tiesību normas

Regulas 60. apsvērums: *"(..) Lai gan, iepakojumu projektējot, liela nozīme aizvien ir tirdzniecībai un patērētāju atsaucībai, tiem nevajadzētu būt snieguma kritērijiem, kas paši par sevi attaisnotu lielāku iepakojuma masu un tilpumu. (..)".*

Regulas 10. panta 1. punkts: *"Līdz 2030. gada 1. janvārim izgatavotājs vai importētājs nodrošina, ka iepakojumu, ko laiž tirgū, projektē tā, lai tā masa un tilpums būtu samazināts līdz minimumam, kas nepieciešams tā funkcionalitātes nodrošināšanai, ņemot vērā formu un to, no kāda materiāla iepakojums izgatavots."*

Regulas 10. panta 2. punkts: *"Izgatavotājs vai importētājs nodrošina, ka iepakojumu, kas neatbilst šīs regulas IV pielikumā minētajiem snieguma kritērijiem (..), tirgū nelaiž, izņemot gadījumus, kad (..)."*

Regulas 10. panta 2. punkta a) un b) apakšpunktā ir paredzēti divi atbrīvojumi, proti:

a) *"[i]epakojuma dizains ir aizsargāts ar Kopienas dizainparaugu atbilstoši Padomes Regulai (EK) Nr. 6/2002 vai ar dizainparauga tiesībām, kas ietilpst Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 98/71/EK, tostarp starptautisko nolīgumu, kuri ir spēkā kādā no dalībvalstīm, darbības jomā, vai tā forma ir preču zīme, kura ietilpst Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2017/1001 vai Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2015/2436 darbības jomā, tostarp preču zīmes, kas reģistrētas saskaņā ar kādā dalībvalstī spēkā esošajiem starptautiskajiem nolīgumiem, dizainparauga tiesības un preču zīmes ir aizsargātas pirms 2025. gada 11. februāra, un šajā pantā paredzēto prasību piemērošana ietekmētu iepakojuma dizainu tā, ka tas mainītu tā novitāti vai individuālo raksturu, vai ietekmētu preču zīmi tā, ka preču zīme vairs nenodrošina iespēju atšķirt marķēto produktu no citu uzņēmumu produktiem; vai*

b) *iepakotajam produktam vai dzērienam ir ģeogrāfiskās izcelsmes norāde, kas tiek aizsargāta ar Savienības tiesību aktiem, piemēram, ar Regulu (ES) Nr. 1308/2013 attiecībā uz vīnu, Regulu (ES) 2019/787 attiecībā uz stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem vai Regulu (ES) 2023/2411 attiecībā uz amatniecības un rūpniecības ražojumiem, vai uz ko attiecas Regulā (ES) 2024/1143 minētās kvalitātes shēmas."*

Regulas 10. panta 3. punkts: *"Līdz 2027. gada 12. februārim Komisija lūdz Eiropas standartizācijas organizācijas attiecīgi sagatavot vai atjaunināt saskaņotos standartus, kuros noteikta metodika, kā aprēķināt un izmērīt atbilstību šajā regulā noteiktajām iepakojuma minimalizēšanas prasībām. Attiecībā uz izplatītākajiem iepakojuma veidiem un formātiem šādos standartos būtu jānorāda maksimālās atbilstīgās masas un tilpuma ierobežojumi un vajadzības gadījumā sieniņu biezums un maksimāli pieļaujamā tukšā vieta."*

Regulas IV pielikuma A daļas 4. punkts: *"Iepakojuma funkcionalitāte: iepakojuma dizains nodrošina tā funkcionalitāti, ņemot vērā produkta nolūku un īpatnības, kas saistītas ar tā pārdošanu, piemēram, pārdošanu dāvanas nolūkā vai sezonālu notikumu gadījumā."*

Komisijas interpretācija

Iepakojuma minimalizēšanas prasības dalībvalstīm palīdz saskaņoti sasniegt savus vispārīgos iepakojuma atkritumu apjoma samazināšanas mērķrādītājus un samazina nepieciešamību izmantot atšķirīgus valstu pasākumus, lai sasniegtu 43. pantā noteikto atkritumu rašanās novēršanas mērķrādītāju.

Tās nav jaunas prasības. Tās jau bija noteiktas IIID kā pamatprasības, ar kurām saistīts saskaņotais atbilstības metodikas standarts EN 13428:2004 ([22]). Lai gan iepakojuma minimalizēšanas novērtējuma elementi no saskaņotā standarta ir pārnesti uz IIAR, "patērētāju atsaucība" un "tirgvedība" vairs netiek atzīti par iemesliem ("snieguma kritēriji"), kas attaisno iepakojuma papildu masu un tilpumu. Turpretī kā jauni kritēriji pievienoti citi iemesli, piemēram, reciklējamība, reciklēta materiāla saturs vai atkalizmantošana.

Lai īstenotu šīs izmaiņas, IIAR pilnvaro Komisiju uzdot *CEN* atjaunināt spēkā esošo standartu līdz 2027. gada 12. februārim. Papildus atjauninātajai novērtēšanas metodikai atjauninātajā standartā tiks noteiktas maksimālās pieļaujamās masas un tilpuma robežvērtības izplatītākajiem iepakojuma veidiem un formātiem.

Standartizācija industrijai palīdzēs pierādīt atbilstību minimalizēšanas prasībām, ņemot vērā to, ka atbilstība saskaņotajam standartam dod pamatu prezumēt atbilstību ilgtspējas prasībai. Dalībvalstīm šāds atbilstīgs iepakojums būs jāakceptē un jāļauj to darīt pieejamu savos tirgos bez iespējas noteikt atšķirīgas vai papildu valsts prasības.

Saskaņā ar 70. panta 1. punkta b) apakšpunktu spēkā esošās iepakojuma minimalizēšanas prasības un saistītais atbilstības nodrošināšanas standarts paliks spēkā līdz 2029. gada beigām. Pēc tam (no 2030. gada 1. janvāra) būs piemērojams 10. panta 1. un 2. punkts, savukārt spēkā esošo saskaņoto standartu EN 13428:2004 joprojām var izmantot kā orientieri, bet tikai līdz brīdim, kad būs pieejams jauns vai atjaunināts standarts.

Industrijai ar savu ekspertu starpniecību būs iespēja sniegt ieguldījumu jaunu standartu izstrādē parastajā standartizācijas procesā. Šajā procesā tiks pienācīgi ņemti vērā tādi problemātiski aspekti kā iepakojuma forma un funkcionalitāte.

11. **Saikne starp 10. pantā noteiktajām minimalizēšanas prasībām un 24. pantā noteikto tukšās vietas īpatsvaru**

Tiesību normas

Regulas 10. panta 1. punkts: *"Līdz 2030. gada 1. janvārim izgatavotājs vai importētājs nodrošina, ka iepakojumu, ko laiž tirgū, projektē tā, lai tā masa un tilpums būtu samazināts līdz minimumam, kas nepieciešams tā funkcionalitātes nodrošināšanai, ņemot vērā formu un to, no kāda materiāla iepakojums izgatavots."*

Regulas 10. panta 2. punkts: *"Izgatavotājs vai importētājs nodrošina, ka iepakojumu, kas neatbilst šīs regulas IV pielikumā minētajiem snieguma kritērijiem, un iepakojumu, kurš domāts tikai produkta šķietamā daudzuma palielināšanai, ieskaitot dubultsienas, māņu dibenus un nevajadzīgus slāņus, tirgū nelaiž, izņemot gadījumus, kad: (..)."*

Regulas 24. panta 1. punkts: *"Līdz 2030. gada 1. janvārim vai trim gadiem no dienas, kad stājušies spēkā īstenošanas akti, kas pieņemti, ievērojot 2. punktu, atkarībā no tā, kurš datums ir vēlāk, ekonomikas operatori, kuri veic piepildīšanu grupas iepakojumā, transporta iepakojumā vai e-komercijas iepakojumā, nodrošina, ka tukšās vietas īpatsvars procentuālā izteiksmē nepārsniedz 50 %."*

Komisijas interpretācija

Regulas 24. pantā noteiktais tukšās vietas īpatsvars attiecas uz grupas, transporta un e-komercijas iepakojumu, un šīs prasības izpilde ir jānodrošina fiziskajai vai juridiskajai personai, kas izmanto vai uzpilda šādu iepakojumu. Tukšās vietas īpatsvara aprēķināšanas metodiku Komisija noteiks īstenošanas aktā, kas tiks pieņemts pirms 2028. gada 12. februāra.

([22]) EN 13428:2004 "Iepakojums. Prasibas, kas attiecas uz ražošanu un sastavu. Noveršana avota". Atsauce uz šo saskanoto standartu publiceta Komisijas pazinojums saistiba ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktivas (94/62/EK, 1994. gada 20. decembris) par iepakojumu un izlietoto iepakojumu istenošanu (OV C 44, 19.2.2005., 23. lpp.).

Attiecībā uz tirdzniecības iepakojumu minimalizēšanas prasības, kas saistītas ar tukšo vietu, nav sasaistītas ne ar vienu iepriekš noteiktu robežvērtību, tāpēc to izpilde būs jānovērtē, pamatojoties uz spēkā esošo standartu EN 13428:2004 ([23]), ko piemēro līdz 2030. gada 1. janvārim un kas tiks atjaunināts saskaņā ar atjauninātajiem snieguma kritērijiem, kuri noteikti IV pielikuma A daļā, un 10. pantā noteiktajām prasībām. Atbildīgā puse ir izgatavotājs, kuram būs jāveic iepakojuma atbilstības novērtēšana un jāsagatavo tehniskā dokumentācija un iepakojuma ES atbilstības deklarācija.

12. **Atkalizmantojams iepakojums, kas laists tirgū pirms 11. panta prasību piemērošanas sākuma**

Tiesību normas

Regulas 11. panta 1. punkts: *"Iepakojumu, ko laiž tirgū no 2025. gada 11. februāra, uzskata par atkalizmantojamu, ja tas atbilst visiem šiem nosacījumiem:*

a) *tas ir iecerēts, projektēts un laists tirgū, lai tiktu vairākkārtīgi atkalizmantots;*

b) *tas ir iecerēts un projektēts tā, lai normāli paredzamos lietošanas apstākļos veiktu pēc iespējas vairāk rotāciju;*

c) *tas atbilst piemērojamajām prasībām attiecībā uz patērētāju veselību, drošību un higiēnu;*

d) *to var iztukšot vai atbrīvot, neradot tādu bojājumu, kura dēļ tas vairs nepildītu savu funkciju un nebūtu atkalizmantojams;*

e) *to var iztukšot, atbrīvot, uzpildīt vai atkalpiepildīt, vienlaikus saglabājot iepakotā produkta kvalitāti un drošumu un nodrošinot atbilstību piemērojamajām drošības un higiēnas prasībām, tostarp pārtikas drošuma prasībām;*

f) *to var saskaņā ar VI pielikuma B daļu rekondicionēt, vienlaikus saglabājot tā spēju pildīt tam paredzēto funkciju;*

g) *tam iespējams pievienot marķējumu un sniegt informāciju par šā produkta īpašībām un par pašu iepakojumu, arī visas attiecīgās instrukcijas un informāciju, lai nodrošinātu produkta drošumu, pienācīgu lietošanu, izsekojamību un glabāšanas laiku;*

h) *to var iztukšot, atbrīvot, uzpildīt vai atkalpiepildīt, neapdraudot to personu veselību un drošību, kurām tas jādara; un*

i) *tas atbilst reciklējamam iepakojumam piemērojamajām prasībām, kas noteiktas 6. pantā, tā ka tad, kad tas kļūst par atkritumiem, to var reciklēt."*

Regulas 11. panta 2. punkts: *"Līdz 2027. gada 12. februārim Komisija saskaņā ar 64. pantu pieņem deleģēto aktu, lai papildinātu šo regulu, nosakot rotāciju minimālo skaitu atkalizmantojamam iepakojumam šā panta 1. punkta b) apakšpunkta nolūkā tiem formātiem, ko visbiežāk izmanto atkalizmantošanai, ņemot vērā higiēnas un citas prasības, piemēram, loģistiku."*

Regulas 15. panta 9. punkts: *"Atkāpjoties no šā panta 8. punkta, pienākums nodrošināt tāda iepakojuma, kuru uzskata par neatbilstīgu prasībām, kas noteiktas 5. līdz 12. pantā vai saskaņā ar tiem, atbilstību, to izņemt vai atsaukt neattiecas uz tādu atkalizmantojamu iepakojumu, kas laists tirgū pirms 2025. gada 11. februāra."*

Komisijas interpretācija

Regulas 11. pantā ir noteikti atkalizmantošanas kritēriji, kuri piemērojami no 2025. gada 11. februāra, kas ir regulas spēkā stāšanās diena. Taču regulu sāk piemērot no 2026. gada 12. augusta. Tas nozīmē, ka attiecībā uz atkalizmantojamu iepakojumu, kas jau laists Savienības tirgū pirms regulas spēkā stāšanās dienas (2025. gada 11. februāra), nav jānodrošina atbilstība šīm prasībām ar atpakaļejošu spēku. Tas ir skaidri noteikts regulas 15. panta 9. punktā.

([23]) EN 13428:2004 "Iepakojums. Prasibas, kas attiecas uz ražošanu un sastavu. Noveršana avota". Atsauce uz šo saskanoto standartu publiceta Komisijas pazinojums saistiba ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktivas (94/62/EK, 1994. gada 20. decembris) par iepakojumu un izlietoto iepakojumu istenošanu (OV C 44, 19.2.2005., 23. lpp.).

Atkalizmantojamam iepakojumam, kas laists tirgū pēc 2025. gada 11. februāra, būs jāatbilst regulas prasībām. Tomēr kompetentās iestādes šāda iepakojuma atbilstību regulas 11. pantam un citiem noteikumiem varēs pārbaudīt tikai pēc 2026. gada 12. augusta.

Regulas 11. pantā noteiktās prasības būtībā ir līdzīgas prasībām par atkalizmantojamu iepakojumu, kas bija noteiktas iepriekšējā IIID un saistītajā saskaņotajā standartā EN 13429:2004 ([24]) par iepakojuma atkalizmantošanu. Tas nozīmē, ka IIAR noteiktās prasības par atkalizmantojamu iepakojumu nav pilnīgi jaunas.

13. **Saskaņotā iepakojuma marķējuma tvērums**

Tiesību normas

Regulas 12. panta 1. punkts: *"No 2028. gada 12. augusta vai no 24 mēnešiem no dienas, kad stājas spēkā īstenošanas akts, kas pieņemts, ievērojot šā panta 6. vai 7. punktu, atkarībā no tā, kurš datums ir vēlāk, iepakojumu, ko laiž tirgū, marķē ar saskaņotu marķējumu, kurā ir ietverta informācija par tā materiāla sastāvu, lai patērētājiem atvieglotu šķirošanu. Marķējums balstās uz piktogrammām, un tas ir viegli saprotams, tostarp personām ar invaliditāti. (..)."*

Komisijas interpretācija

Iepakojuma marķējums, kas ietilpst 12. panta tvērumā, ir izsmeļoši un pilnībā saskaņots, izņemot attiecībā uz depozīta un nodošanas shēmām. Valstu noteikumi, ar kuriem pievieno šķirošanas norādījumus, nav atļauti, pamatojoties uz ES tiesību pārākuma principu. No 2028. gada 12. augusta vai pēc 24 mēnešiem no dienas, kad stājas spēkā īstenošanas akts, kurā precizēti marķēšanas noteikumi un piktogrammas, dalībvalstīm vairs nebūs atļauts blakus ES saskaņotajiem marķējumiem saglabāt valsts marķējumus. Tā kā ekonomikas operatori jaunam marķēšanas režīmam nevar pielāgoties bez pārejas perioda, valsts pasākumi pirms minētā datuma būtu jāatceļ vai jāpielāgo, lai nodrošinātu minēto pāreju. Ja valstu pasākumus attiecībā uz šķirošanas norādījumiem varētu uzskatīt par nesamērīgiem, ņemot vērā to ietekmi uz iekšējo tirgu, šādi pasākumi būtu jāatceļ pēc iespējas drīzāk neatkarīgi no dienas, kad stājas spēkā saskaņotās ES prasības, kas Komisijai jāpieņem saskaņā ar 12. panta 6. punktu.

Līdz 2028. gada 12. augustam joprojām spēkā paliek Komisijas 1997. gada 28. janvāra Lēmums 97/129/EK ([25]), ar ko izveido iepakojuma materiālu identifikācijas sistēmu, proti, numerācijas un saīsinājumu sistēmu iepakojuma materiālu sastāva identificēšanai, galvenokārt lai palīdzētu atkritumu apsaimniekotājiem šķirot iepakojuma atkritumus. Šā lēmuma un ar to izveidotās saīsinājumu sistēmas izmantošana izgatavotājiem ir brīvprātīga, bet dalībvalstīm ir pienākums nodrošināt, ka iepakojuma materiālu identificēšanai netiek izmantota neviena cita sistēma, izņemot to, kas noteikta lēmumā. Citiem vārdiem sakot, ja tiek izmantota identifikācijas sistēma, tad tai jābūt lēmumā noteiktajai. Tomēr pēc 2028. gada 12. augusta lēmumā noteiktos saīsinājumus vairs nebūs atļauts izmantot. Tas ir tāpēc, ka tehnoloģiskie sasniegumi atkritumu šķirošanā pēc savākšanas samazina nepieciešamību pēc šāda marķējuma reciklētājiem un ir jānodrošina saskaņota marķēšana visā vienotajā tirgū.

Regulas 12. panta 1. punktā paredzēto marķēšanas prasību mērķis ir uzlabot to, kā patērētāji šķiro iepakojuma atkritumus. Tāpēc šīs prasības neattiecas uz noteiktu produktu iepakojumu, piemēram, cilvēkiem paredzētām vai veterinārajām zālēm, medicīniskām ierīcēm vai *in vitro* diagnostikas medicīniskām ierīcēm, ko rūpnieciskajā vai profesionālajā darbībā var izmantot tikai profesionāli galalietotāji. Regula no šā marķēšanas pienākuma piemērošanas tvēruma skaidri izslēdz transporta iepakojumu, izņemot e-komercijas iepakojumu, un iepakojumu, uz kuru attiecas depozīta un nodošanas sistēma. Atkritumu šķirošanas marķējuma specifikācijas tiks noteiktas īstenošanas aktā līdz 2026. gada 12. augustam.

([24]) EN 13428:2004 "Iepakojums. Prasibas, kas attiecas uz ražošanu un sastavu. Noveršana avota". Atsauce uz šo saskanoto standartu publiceta Komisijas pazinojums saistiba ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktivas (94/62/EK, 1994. gada 20. decembris) par iepakojumu un izlietoto iepakojumu istenošanu (OV C 44, 19.2.2005., 23. lpp.).

([25]) Komisijas Lēmums (1997. gada 28. janvāris), ar ko izveido iepakojuma materiālu identifikācijas sistēmu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu (OV L 50, 20.2.1997., 28. lpp.).

Attiecībā uz atkalizmantojama iepakojuma marķēšanu saskaņā ar 12. panta 2. punktu pēc 2029. gada 12. februāra vai 30 mēnešus pēc dienas, kad stājas spēkā īstenošanas akts, kurā precizēti saistītie marķēšanas noteikumi, dalībvalstīm nebūs atļauts saglabāt savus valsts marķējumus blakus ES saskaņotajiem marķējumiem.

Atkritumu šķirošanas marķējuma un atkalizmantojama iepakojuma marķējuma izmantošana ir obligāta.

Reciklēta materiāla satura un biobāzēta materiāla satura marķējumi saskaņā ar 12. panta 4. punktu tiks pilnībā saskaņoti no 2028. gada 12. augusta vai 24 mēnešus pēc saistītā īstenošanas akta stāšanās spēkā, taču šo marķējumu izmantošana ir brīvprātīga. Tas nozīmē, ka ekonomikas operatoriem nav pienākuma uz iepakojuma norādīt reciklēta vai biobāzēta materiāla saturu, bet, ja tie vēlas to norādīt, tiem ir jāizmanto ES saskaņotās tehniskās specifikācijas.

Attiecībā uz tāda iepakojuma marķēšanu, uz kuru attiecas obligātās depozīta un nodošanas sistēmas saskaņā ar 50. panta 1. punktu, dalībvalstis var pieprasīt, lai šāds iepakojums būtu marķēts ar saskaņotu krāsu marķējumu (12. panta 1. punkta ceturtā daļa).

Dalībvalstīm nav pienākuma izmantot ES saskaņoto depozīta un nodošanas (DNS) marķējumu, taču tās nevar aizliegt savā tirgū darīt pieejamus iepakotus produktus ar DNS marķējumu, kas uzlikts citās dalībvalstīs, un tas attiecas gan uz obligātām, gan neobligātām depozīta un nodošanas sistēmām. Izmantojot saskaņoto marķējumu, dalībvalstis samazinās risku, ka, izmantojot valsts DNS marķējumu, tiek radīti šķēršļi iekšējā tirgū. Paredzot noteikumus par valsts DNS marķējumu, dalībvalstīm tiek ieteikts ņemt vērā Komisijas paziņojumu "Dzērienu iepakojums, depozīta sistēmas un preču brīva aprite" (2009/C 107/01) ([26]).

Attiecībā uz paplašinātas ražotāja atbildības (PRA) ([27]) marķējumiem IIAR aizliedz fiziskus marķējumus un ļauj šādu informāciju vai marķējumus sniegt tikai digitālā formātā (12. panta 9. punkts).

Attiecībā uz 12. panta 11. punktā paredzēto atkāpi attiecībā uz medicīniskām ierīcēm un *in vitro* diagnostikas medicīniskām ierīcēm Regulās (ES) 2017/745 un (ES) 2107/746 nav noteiktas iekšējā un ārējā iepakojuma definīcijas. Lai nodrošinātu, ka minētajiem izstrādājumiem atkāpe tiek piemērota pareizi, atsauce uz tiešo iepakojumu būtu jāsaprot kā atsauce uz iepakojumu, kas saskaras ar ierīci, savukārt ārējais iepakojums būtu jāsaprot kā atsauce uz ierīces tirdzniecības iepakojumu.

Tā kā 12. pants pilnībā saskaņo iepakojuma marķēšanu Savienībā, dalībvalstīm nav atļauts pieņemt citas valsts obligātās iepakojuma marķēšanas prasības. To pamato iepakojuma marķēšanas prasību būtiskā ietekme uz iekšējo tirgu.

14. **Jau tirgū laista atkalizmantojama transporta iepakojuma marķēšana**

Tiesību normas

Saskaņā ar regulas 12. panta 2. punktu *"[a]tkalizmantojamu iepakojumu, ko laiž tirgū no 2029. gada 12. februāra vai no 30 mēnešiem no dienas, kurā stājas spēkā īstenošanas akts, kas pieņemts, ievērojot 6. punktu, atkarībā no tā, kurš datums ir vēlāk, marķē ar marķējumu, kurā lietotājiem sniegta informācija, ka iepakojums ir atkalizmantojams. Cita informācija par atkalizmantojamību, tostarp par vietējas, valsts vai Savienības mēroga atkalizmantošanas sistēmas pieejamību un informācija par savākšanas punktiem tiek darīta pieejama, izmantojot kvadrātkodu vai cita veida standartizētu, atvērtu, digitālu datu nesēju, kas atvieglo iepakojuma izsekošanu un ritējumu un rotāciju aprēķināšanu, vai vidējo aplēsi, ja šāds aprēķins nav iespējams. (..)."*

Saskaņā ar 12. panta 3. punktu šīs prasības nepiemēro *"nenoslēgta cikla sistēmām, (..) kurām nav sistēmas operatora saskaņā ar VI pielikumu"*.

([26]) Komisijas Paziņojums – Dzērienu iepakojums, depozīta sistēmas un brīva preču aprite (OV C 107, 9.5.2009., 1. lpp.).

([27]) Sk. IIAR 45. pantu par paplašinātu ražotāja atbildību. Attiecīgi "[r]ažotājiem ir paplašināta ražotāja atbildība atbilstīgi shēmām, kas izveidotas saskaņā ar Direktīvas 2008/98/EK 8. un 8.a pantu un šo iedaļu attiecībā uz iepakojumu, tostarp iepakotu produktu iepakojumu, ko tie pirmo reizi dara pieejamu dalībvalsts teritorijā vai ko tie izpako, nebūdami tiešie lietotāji."

12. panta 6. punkts pilnvaro Komisiju noteikt iepakojuma marķējumu: *"Līdz 2026. gada 12. augustam Komisija pieņem īstenošanas aktus, lai izstrādātu saskaņotu marķējumu un marķēšanas prasību specifikācijas un marķēšanas formātus, tostarp, ja to nodrošina ar digitāliem līdzekļiem, iepakojuma marķēšanai, kā noteikts šā panta 1., 2. un 4. punktā. (..)".*

Regulas 12. panta 12. punktā noteikts: *"Šā panta 1., 2. un 4. punktā minēto iepakojumu, kas Savienībā ražots vai importēts pirms minētajos punktos norādītajiem termiņiem un kas neatbilst minētajos punktos noteiktajiem kritērijiem, var darīt pieejamus tirgū līdz trim gadiem no dienas, kad stājas spēkā minētajos punktos noteiktās marķēšanas prasības."*

Regulas 15. panta 9. punktā noteikts: *"Atkāpjoties no šā panta 8. punkta, pienākums nodrošināt tāda iepakojuma, kuru uzskata par neatbilstīgu prasībām, kas noteiktas 5. līdz 12. pantā vai saskaņā ar tiem, atbilstību, to izņemt vai atsaukt neattiecas uz tādu atkalizmantojamu iepakojumu, kas laists tirgū pirms 2025. gada 11. februāra."*

Komisijas interpretācija

Ir jānošķir:

a) atkalizmantojams transporta iepakojums, kas laists tirgū pirms IIAR stāšanās spēkā, t. i., pirms 2025. gada 11. februāra, un

b) atkalizmantojams transporta iepakojums, kas laists tirgū pēc 2025. gada 11. februāra (t. i., pēc IIAR stāšanās spēkā), bet pirms dienas, kad sāk piemērot īstenošanas aktu par atkalizmantojama iepakojuma marķēšanu, kurš būtu jāpieņem līdz 2026. gada 12. augustam un jāpiemēro no 2029. gada 12. februāra vai 30 mēnešus no īstenošanas akta spēkā stāšanās dienas, t. i., atkalizmantojams transporta iepakojums, kas laists tirgū no 2025. gada 11. februāra līdz 2029. gada 12. februārim.

Atkalizmantojams iepakojums, kas minēts a) apakšpunktā, var palikt apritē, līdz tas tiek izņemts no atkalizmantošanas sistēmām funkcionālas novecošanas vai ekspluatācijas ierobežojumu dēļ.

Attiecībā uz atkalizmantojamu iepakojumu, kas minēts b) apakšpunktā, atbilstība marķēšanas prasībām būtu jānodrošina vēlākais līdz 2032. gada februārim. Ņemot vērā, ka jaunie marķēšanas noteikumi nozarei būs zināmi jau īstenošanas akta pieņemšanas brīdī, proti, 2026. gada augustā, atbilstība būs jānodrošina tikai ierobežotam daudzumam atkalizmantojama transporta iepakojuma. Praksē iepakojums, kas tiks laists tirgū laikposmā no 2025. gada februāra līdz 2026. gada augustam, līdz 2032. gada februārim būs jāpārmarķē saskaņā ar jaunajiem noteikumiem. Jāatgādina, ka pēc IIAR stāšanās spēkā operatori vairs nevarēs tiesiski paļauties, ka uz tiem neattieksies jaunie marķēšanas noteikumi.

Regulas 12. panta 5. punkta nosacījumi, kas pamato informācijas sniegšanu tīmekļvietnēs vai pievienotos dokumentos, ir izpildīti attiecībā uz atkalizmantojamu transporta iepakojumu starpuzņēmumu darījumos (t. i., patērētājs nav transporta iepakojuma tiešais lietotājs), ko pārvalda sistēmas operators noslēgtā cikla sistēmā.

15. **Atkritumu apsaimniekošanas operatoru ziņošanas pienākumi**

Tiesību normas

Saskaņā ar regulas 23. panta 1. punktu *"[i]epakojuma atkritumu apsaimniekošanas operatori katru gadu sniedz kompetentajām iestādēm informāciju par šīs regulas XII pielikuma 3. tabulā uzskaitītajiem iepakojuma atkritumiem, izņemot informāciju par iepakojumu, kas dalībvalsts teritorijā darīts pieejams pirmo reizi, izmantojot elektronisko reģistru vai reģistrus saskaņā ar Direktīvas 2008/98/EK 35. panta 1. punktu.*

Iepakojuma atkritumu apsaimniekošanas operatori paplašinātas ražotāja atbildības pienākumu individuālas izpildes gadījumā katru gadu sniedz ražotājiem vai, paplašinātas ražotāja atbildības pienākumu kolektīvas izpildes gadījumā, ražotāju atbildības organizācijai, kurai uzticēta minēto pienākumu izpilde, visu informāciju, kas vajadzīga, lai izpildītu 44. panta 10. punktā noteiktos informācijas sniegšanas pienākumus.

Dalībvalstis var saskaņā ar valsts tiesību aktiem paredzēt, ka tad, ja par iepakojuma atkritumu apsaimniekošanas organizēšanu ir atbildīgas publiskās iestādes, iepakojuma atkritumu apsaimniekošanas operatori katru gadu šādām publiskajām iestādēm sniedz visu informāciju, kas vajadzīga, lai izpildītu 44. panta 10. punktā noteiktos informācijas sniegšanas pienākumus, vai izmantojot citus līdzekļus, lai papildinātu elektronisko reģistru vai reģistrus saskaņā ar Direktīvas 2008/98/EK 35. panta 1. punktu."

Saskaņā ar regulas 44. panta 10. punktu *"[p]aplašinātas ražotāja atbildības pienākumu individuālas izpildes gadījumā ražotāji vai ražotāju atbildības organizācija, kurai uzticēta minēto pienākumu izpilde, paplašinātas ražotāja atbildības pienākumu kolektīvas izpildes gadījumā, vai atkalizmantošanas sistēmu operatori gadījumā, ja paplašinātas ražotāja atbildības pienākumus pilda atkalizmantošanas sistēmas, ik gadu par katru iepriekšējo kalendāro gadu iesniedz kompetentajai iestādei informāciju, kas noteikta IX pielikuma B daļas 3. punktā.*

Ja saskaņā ar valsts tiesību aktiem valsts iestādes ir atbildīgas par iepakojuma atkritumu apsaimniekošanas organizēšanu, tad dalībvalstis var paredzēt, ka minētās iestādes iesniedz IX pielikuma B daļas 3. punktā noteikto informāciju."

Komisijas interpretācija

Ar atkritumu apsaimniekošanas operatoriem būtu jāsaprot jebkurš operators, kas veic tādas darbības kā "atkritumu savākšana, pārvadāšana, reģenerācija (tostarp šķirošana), apglabāšana, tostarp šādu darbību pārraudzība un apglabāšanas vietu aprūpe pēc to slēgšanas, un arī darbības, ko veic kā tirgotājs vai starpnieks", kā definēts Atkritumu pamatdirektīvas (APD) 3. panta 9) punktā.

23. pantā nav precizēts, kas ir atbildīgais iepakojuma atkritumu apsaimniekošanas operators, kāda ir informācijas sniegšanas kārtība un kādos apstākļos tā ir jāiesniedz. Tāpēc Komisija uzskata, ka atkritumu apsaimniekošanas operatoru pienākumi sniegt informāciju par iepakojuma atkritumiem būtu jāinterpretē kā vispārīgas prasības, lai palīdzētu ražotāju atbildības organizācijām, ražotājiem un kompetentajām iestādēm izpildīt 44. panta 10. punktā noteiktos ziņošanas pienākumus. Tāpēc dalībvalstīm būtu jāprecizē, kādos apstākļos iepakojuma atkritumu apsaimniekošanas operators sniedz vajadzīgo informāciju.

Regulas 23. panta 1. punkta pirmajā daļā ir noteikts, ka iepakojuma atkritumu apsaimniekošanas operatoriem ir jāsniedz kompetentajām iestādēm XII pielikuma 3. tabulā norādītā informācija, izņemot informāciju par bīstamiem iepakojuma atkritumiem, par ko kompetentajām iestādēm jau tiek ziņots, kā noteikts APD 35. panta 1. punktā, un iepakojumu, kas dalībvalsts teritorijā darīts pieejams pirmo reizi vai izpakots, jo iepakojuma atkritumu apsaimniekošanas operatoru rīcībā šādas informācijas nebūtu. Ņemot vērā to, ka kompetentās iestādes XII pielikuma 3. tabulā norādīto informāciju saņems no ražotāju reģistra, kas jāizveido saskaņā ar 44. pantu, iepakojuma atkritumu apsaimniekošanas operatoriem šī informācija jāsniedz tikai tad, ja tā ir vajadzīga, lai veiktu kontrolpārbaudi par to, vai ražotāju atbildības organizācijas, ražotāja vai citas kompetentās iestādes paziņotie dati ir pareizi, vai arī citos dalībvalsts noteiktajos apstākļos.

16. **Saistība starp Vienreizlietojamo plastmasas izstrādājumu direktīvu (VPID) un IIAR attiecībā uz iepakojuma aizliegumiem**

Tiesību normas

13. apsvērums: *"(..) Šajā regulā sniegtajai kompozītā iepakojuma definīcijai vienreizlietojamu iepakojumu, kas daļēji izgatavots no plastmasas, neatkarīgi no sliekšņvērtības līmeņa nevajadzētu atbrīvot no prasībām, kas noteiktas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2019/904."*

180. apsvērums: *"(..) Šajā regulā ir noteikts ierobežojums tās V pielikuma 3. punktā uzskaitīto plastmasas izstrādājumu laišanai tirgū, savukārt Direktīva (ES) 2019/904 ļauj dalībvalstīm veikt vajadzīgos pasākumus, lai samazinātu minēto vienreizlietojamo plastmasas izstrādājumu patēriņu. Tā kā valsts īstenošanas pasākumi saskaņā ar Direktīvu (ES) 2019/904 var būt mazāk ierobežojoši nekā aizliegums laist tirgū, šai regulai attiecībā uz šādiem izstrādājumiem, uz kuriem attiecas iepakojuma definīcija, būtu jāprevalē pār Direktīvu (ES) 2019/904, lai veicinātu vienreizlietojamā plastmasas iepakojuma samazināšanu un samazinātu vienreizlietojamā plastmasas iepakojuma daudzumu vidē. (..)."*

3. panta 1. punkta 24) apakšpunkts: *""kompozīts iepakojums" ir iepakojuma vienība, kas izgatavota no diviem vai vairākiem dažādiem materiāliem, kuri ir galvenā iepakojuma materiāla svara sastāvdaļa un kurus nevar atdalīt manuāli, un kuri tādējādi veido vienu nedalāmu vienību, izņemot gadījumus, kad viens no materiāliem ir iepakojuma vienības nenozīmīga daļa un jebkurā gadījumā nav smagāks par 5 % no iepakojuma vienības kopējā svara un neietverot marķējumu, lakas, krāsas, iespiedkrāsas, līmvielas un spožo pārklājumu; tas neskar Direktīvu (ES) 2019/904."*

Regulas 25. panta 1. punkts: *"Ekonomikas operatori no 2030. gada 1. janvāra nelaiž tirgū iepakojumu, kam ir regulas V pielikumā norādītais formāts un paredzētais lietojums."*

Regulas V pielikuma 3. punkts: *"Pārtikas un dzērienu vienreizlietojams plastmasas iepakojums, ko piepilda un patērē HORECA [viesnīcu, restorānu un sabiedriskās ēdināšanas] nozarē uz vietas; te ietilpst visas ēdamzonas uzņēmuma iekšienē un ārpusē, kurā ir galdi un krēsli, stāvzonas un arī ēdamzonas, ko tiešajiem lietotājiem ēdiena un dzērienu baudīšanai kopīgi piedāvā vairāki ekonomikas operatori vai trešā persona. Atbrīvojums attiecas uz HORECA nozares uzņēmumiem, kuriem nav piekļuves dzeramajam ūdenim."*

Direktīvā (ES) 2019/904 (VPID) ([28]) (3. panta 2. punkts) vienreizlietojams plastmasas izstrādājums ir definēts kā "*izstrādājums, kas pilnībā vai daļēji izgatavots no plastmasas un kas nav iecerēts, konstruēts vai laists tirgū kā tāds, kurš savā kalpošanas laikā tiek vairākkārt pārvietots vai apgrozīts, proti, nodots atpakaļ ražotājam atkārtotai uzpildīšanai vai atkārtotai izmantošanai tādam pašam mērķim, kādam tas sākotnēji iecerēts*".

Saskaņā ar VPID 4. pantu un pielikuma A daļu dalībvalstīm ir iespēja noteikt valsts ierobežojumus vienreizlietojamai plastmasas stingai pārtikas tarai, ko izmanto, lai saturētu tūlītējam patēriņam paredzētu pārtiku, un dzērienu glāzēm.

Saskaņā ar 67. panta 1. punkta a) apakšpunktu ([29]) konflikta gadījumā VPID prevalē pār IIAR, ja vien nav noteikts citādi. Regulas 67. panta 1. punkta b) apakšpunktā attiecībā uz iepakojuma aizliegumiem saskaņā ar V pielikuma 3. punktu ir noteikts citādi.

Saskaņā ar regulas 70. panta 4. punktu *"[d]alībvalstis līdz 2030. gada 1. janvārim var saglabāt valsts noteikumus, kas ierobežo tāda iepakojuma laišanu tirgū, kura formāts un lietojumi uzskaitīti V pielikuma 2. un 3. punktā. Regulas 4. panta 3. punktu attiecībā uz minētajiem valsts pasākumiem nepiemēro līdz 2030. gada 1. janvārim."*

Komisijas interpretācija

VPID un IIAR ir divi juridiski instrumenti, kas pastāv paralēli un kam ir atšķirīgi mērķi.

Regulas 13. un 180. apsvērumā ir aplūkota saistība starp IIAR un VPID un norādīts, ka kompozītu iepakojumu var uzskatīt par vienreizlietojamu plastmasas iepakojumu saskaņā ar IIAR.

IIAR ir sniegta jēdziena "kompozīts iepakojums" definīcija, un tā ievieš 5 % sliekšņvērtību, zem kura iepakojumu uzskata par monomateriālu. Tāpēc V pielikumā minētais "vienreizlietojamais plastmasas iepakojums" var attiekties tikai uz iepakojumu, kas satur vairāk nekā 5 % plastmasas. Tomēr jēdziena "kompozīts iepakojums" definīcija "neskar" VPID (sk. IIAR 3. panta 1. punkta 24) apakšpunktu un 13. apsvērumu). Līdz ar to uz kompozītu iepakojumu, tai skaitā iepakojumu uz papīra bāzes, kas satur 5 % vai vairāk plastmasas, attiecas IIAR 25. pantā un V pielikuma 1.–4. punktā noteiktie iepakojuma aizliegumi, savukārt uz iepakojumu, kas satur ne vairāk kā 5 % plastmasas, šis aizliegums neattiecas.

Tā kā IIAR un VPID pastāv paralēli, to attiecīgās darbības jomas ir jālasa kopā. IIAR prevalē attiecībā uz V pielikumā uzskaitītajiem iepakojuma formātiem, materiāliem un lietojumiem. Šādās situācijās dalībvalstīm ir jāpiemēro IIAR, un tās nevar atsaukties uz VPID 4. pantu, lai ieviestu valsts pasākumus. Turpretī uz iepakojumu, uz kuru V pielikumā noteiktie

([28]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/904 (2019. gada 5. jūnijs) par konkrētu plastmasas izstrādājumu ietekmes uz vidi samazināšanu (OV L 155, 12.6.2019., 1. lpp.).

([29]) Saskaņā ar 67. panta 1. punkta a) apakšpunktu: "Direktīvu (ES) 2019/904 groza šādi:

1. direktīvas 2. pantu groza šādi:
   a) panta 2. punktu aizstāj ar šādu: "2. Ja šī direktīva ir pretrunā Direktīvai 94/62/EK vai 2008/98/EK, noteicošā ir šī direktīva, ja vien nav noteikts citādi Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2025/40.";
   b) pantam pievieno šādu punktu:

   "3. Ja šīs direktīvas 4. pants ir pretrunā Regulas (ES) 2025/40 25. panta 1. un 6. punktam attiecībā uz vienreizlietojamo plastmasas iepakojumu, kas uzskaitīts minētās regulas V pielikuma 3. punktā, noteicošais ir minētās regulas 25. panta 1. un 6. punkts."

ierobežojumi neattiecas, joprojām attiecas VPID, ja šāds iepakojums ir kvalificējams kā vienreizlietojams plastmasas izstrādājums direktīvas 3. panta 2) punkta nozīmē. Šādos gadījumos turpina piemērot VPID 4. pantu, kurā noteikts, ka dalībvalstīm jāpieņem pasākumi, ar kuriem samazina tādu dzērienu glāžu un stingas pārtikas taras patēriņu, ko izmanto, lai saturētu tūlītējam patēriņam paredzētu pārtiku. Šādi valsts mēroga patēriņa samazināšanas pasākumi var palikt spēkā pat pēc 2030. gada 1. janvāra. Dalībvalstīm katrā atsevišķā gadījumā ir jāpierāda, ka jebkurš šāds valsts pasākums ir samērīgs ar VPID mērķiem un nediskriminējošs saskaņā ar ES tiesību aktiem. Ir jāapsver iespējamā ietekme uz iekšējo tirgu, un to, vai konkrēts valsts pasākums atbilst šīm prasībām, novērtēs Eiropas Komisija.

IIAR 25. panta 2. punktā noteiktais pienākums līdz 2030. gada 1. janvārim atcelt valsts ierobežojumus attiecas tikai uz pasākumiem, kas saistīti ar iepakojuma formātiem, lietojumiem un materiāliem, uz kuriem attiecas V pielikums.

Tāpēc attiecībā uz V pielikuma 2.–4. punktu: ja uz iepakojuma formātu, materiālu un lietojumu V pielikuma 2.–4. punkts neattiecas, bet tas saskaņā ar VPID ir kvalificējams kā vienreizlietojams plastmasas izstrādājums, piemēro VPID 4. pantu.

Tādējādi IIAR nosaka saskaņotus ierobežojumus iepakojumam, uz kuru attiecas V pielikums, savukārt VPID turpina darboties attiecībā uz vienreizlietojamiem plastmasas izstrādājumiem, kas neietilpst minēto specifisko ierobežojumu darbības jomā.

Visbeidzot, ņemot vērā 2027. gadā gaidāmo VPID izvērtējumu, Komisija novērtēs nepieciešamību pārskatīt direktīvu, arī tāpēc, lai nodrošinātu konsekvenci un saskanību ar IIAR, veicinātu iepakojuma vienotā tirgus izveidi un nodrošinātu vienlīdzīgus konkurences apstākļus.

Putu polistirola (*EPS*) pārtikas tara, dzērienu tara un dzērienu glāzes saskaņā ar VPID jau ir aizliegtas (5. pants). IIAR 67. panta 5. punkts groza VPID, lai nepārprotami iekļautu arī ekstrudēta polistirola (*XPS*) formātus; šis grozījums būs piemērojams no 2030. gada 1. janvāra; transponēšana dalībvalstīs nav nepieciešama.

17. **Regulas 25. pantā un V pielikuma 1.–4. punktā noteikto iepakojuma aizliegumu tvērums attiecībā uz plastmasas saturu**

Tiesību normas

Saskaņā ar regulas 25. panta 1. punktu *"[e]konomikas operatori no 2030. gada 1. janvāra nelaiž tirgū iepakojumu, kam ir regulas V pielikumā norādītais formāts un paredzētais lietojums"*.

Regulas V pielikuma 1.–4. punkts ierobežo *vienreizlietojama plastmasas iepakojuma* izmantošanu dažādiem iepakojuma lietojumiem.

Komisijas interpretācija

Regulas V pielikuma 1.–4. punktā noteiktie iepakojuma aizliegumi neattiecas tikai uz iepakojuma vienībām, kas izgatavotas no 100 % plastmasas materiāla. Šāda interpretācija varētu radīt situācijas, kad, pievienojot nenozīmīgu daudzumu materiāla, kas nav plastmasa, iepakojums tiktu izslēgts no šī aizlieguma.

Tāpēc, tā kā jēdziens "vienreizlietojams plastmasas iepakojums" nav definēts, būtu jāuzskata, ka regulas 25. pantā un V pielikuma 1.–4. punktā noteiktie iepakojuma aizliegumi attiecas uz kompozītu iepakojumu, arī papīra iepakojumu, kas satur 5 % vai vairāk plastmasas. Tas nozīmē, ka šis aizliegums neattiecas uz iepakojumu, kas satur ne vairāk kā 5 % plastmasas.

18. **Atkalizmantošanas mērķrādītāji tirdzniecības iepakojumam, ko izmanto produktu pārvadāšanai**

Tiesību normas

Regulas 29. panta 1. punkts: *"No 2030. gada 1. janvāra ekonomikas operatori, kuri izmanto transporta iepakojumu vai tirdzniecības iepakojumu, ko izmanto produktu pārvadāšanai Savienības teritorijā, tostarp izmantojot e-komerciju, tādā formā kā paletes, salokāmas plastmasas kastes, kastes, paplātes, plastmasas redeļkastes, IBC konteineri, visu izmēru un materiālu spaiņi, mucas un kannas, ieskaitot elastīgus formātus vai palešu aptinamo materiālu, vai siksnas, ar ko stabilizē un aizsargā produktus, kuri transportēšanas laikā novietoti uz paletēm, nodrošina, ka vismaz 40 % no šāda iepakojuma kopumā ir atkalizmantojams iepakojums atkalizmantošanas sistēmā."*

Saskaņā ar regulas 3. panta 1. punkta 5) apakšpunktu tirdzniecības iepakojums ir *"iepakojums, kas projektēts tā, lai tiešajam lietotājam tirdzniecības vietā tā būtu tirdzniecības vienība, kas sastāv no produktiem un iepakojuma"*.

Saskaņā ar regulas 3. panta 1. punkta 7) apakšpunktu transporta iepakojums ir *"iepakojums, kas iecerēts, lai atvieglotu vienas vai vairāku tirdzniecības vienību vai iepakojuma vienību grupas pārkraušanu un transportēšanu, izvairītos no produkta bojājumiem, kas varētu rasties pārkraušanā un transportēšanā, izņemot konteinerus, ko izmanto autoceļu, dzelzceļa, jūras un gaisa pārvadājumiem".*

Komisijas interpretācija

"Tirdzniecības iepakojums, ko izmanto produktu pārvadāšanai" ir iepakojuma formāti, ko var uzskatīt gan par transporta, gan tirdzniecības iepakojumu. Tomēr daži 29. panta 1. punktā uzskaitītie formāti, kuros produktus pārvadā, piemēram, spaiņi, mucas un kannas, ir pildīti ar tādiem produktiem kā pesticīdi, krāsas, apmetumi vai līmvielas, kuru dēļ šo iepakojumu atkalizmantošana var būt vai nu neiespējama, vai arī iespējama tikai ar nesamērīgām izmaksām un resursu patēriņu, jo šādi viskozi iepakojumā iepildīti materiāli pēc iepakojuma atvēršanas var sacietēt vai arī migrēt iepakojuma materiālā un to kontaminēt.

Tāpēc tas, vai tirdzniecības iepakojumu var atkalizmantot, galvenokārt ir atkarīgs no tajā iepildītā produkta. Atkalizmantošanas mērķrādītāji attiecas tikai uz tirdzniecības iepakojumu, kam ir acīmredzama transportēšanas funkcija. Uz to, ka iepakojums paredzēts "produktu pārvadāšanai", var norādīt, piemēram, specifisks iepakojuma dizains, forma vai lielums.

Tālāk sniegts dažu ilustratīvu piemēru saraksts:

— *plastmasas spaiņi, kas piepildīti ar krāsām, ķīmiskām vielām vai mērcēm, kuras maina trauka īpašības:* atkalizmantojama iepakojuma formātu atkalizmantošanu šādu produktu pārvadāšanai var apgrūtināt atliekas vai smakas. Šādu atlieku izņemšana no izmantotā spaiņa iekšpuses vai smaku likvidēšana ir tehniski iespējama. Tomēr dažos gadījumos un atkarībā no iepakotā produkta veida atlieku izņemšanai var būt nepieciešama intensīva tīrīšana ķimikāliju, ūdens vai enerģijas patēriņa ziņā. Tas nozīmē, ka plastmasas spaiņu atkalizmantošana būtu reālistisks risinājums tikai tad, ja intensīvie tīrīšanas procesi nerada nesamērīgas izmaksas un resursus;

— *brokastu pārslas vai cita cieta pārtika stingā iepakojumā, piemēram, mucās:* šādas pārtikas pārvadāšana atkalizmantojamā iepakojuma formātos, piemēram, mucās, kas ir apritē vienā un tajā pašā uzņēmumā (bet dažādos objektos) vai saistītos uzņēmumos vai vienā un tajā pašā dalībvalstī, ir iespējama. Pārslu atliekas vai smakas mucās nemaina mucu iekšpusi, tāpēc atkalizmantošana ir iespējama;

— *beramie materiāli, piemēram, smiltis vai akmeņi, ko pārvadā lielos elastīgos beramkravas maisos:* beramo materiālu pārvadāšana atkalizmantojamos lielos elastīgos beramkravas maisos ir iespējama. Šie produkti nemaina šāda iepakojuma iekšpuses īpašības, turklāt tiem nav nepieciešama intensīva tīrīšana;

— *svaigi augļi, ko pārvadā plastmasas kastēs vai redeļkastēs:* kasti vai redeļkasti uzskata par tirdzniecības iepakojumu, ja to piepilda ar svaigiem augļiem. Tomēr, ņemot vērā to, ka šī kaste vai redeļkaste parasti satur lielāku daudzumu svaigu augļu nekā viena porcija un tiek transportēta, lai augļi nonāktu tirdzniecības vietās, to uzskata par tirdzniecības iepakojumu, ko izmanto pārvadāšanai. Šāds iepakojuma formāts var būt atkalizmantojams.

19. **Transporta iepakojuma atkalizmantošanas mērķrādītāji starptautiskajā tirdzniecībā**

Tiesību normas

Regulas 29. pants:

"*1. No 2030. gada 1. janvāra ekonomikas operatori, kuri izmanto transporta iepakojumu vai tirdzniecības iepakojumu, ko izmanto produktu pārvadāšanai Savienības teritorijā, tostarp izmantojot e-komerciju, tādā formā kā paletes, salokāmas plastmasas kastes, kastes, paplātes, plastmasas redeļkastes, IBC konteineri, visu izmēru un materiālu spaiņi, mucas un kannas, ieskaitot elastīgus formātus vai palešu aptinamo materiālu, vai siksnas, ar ko stabilizē un aizsargā produktus, kuri transportēšanas laikā novietoti uz paletēm, nodrošina, ka vismaz 40 % no šāda iepakojuma kopumā ir atkalizmantojams iepakojums atkalizmantošanas sistēmā.*

2. No 2030. gada 1. janvāra, atkāpjoties no šā panta 1. punkta, ekonomikas operatori, kuri izmanto transporta iepakojumu vai tirdzniecības iepakojumu, ko izmanto produktu pārvadāšanai šā panta 1. punktā norādītajā formā, Savienības teritorijā starp dažādiem objektiem, kuros operators veic savu darbību, vai starp jebkuru no objektiem, kuros operators veic savu darbību, un jebkura cita saistītā uzņēmuma vai partneruzņēmuma objektiem, kā definēts Ieteikuma 2003/361/EK pielikuma 3. pantā, kas piemērojams 2025. gada 11. februārī, nodrošina, ka šāds iepakojums ir atkalizmantojams atkalizmantošanas sistēmā.

3. No 2030. gada 1. janvāra, atkāpjoties no 1. punkta, ekonomikas operatori, kuri izmanto transporta iepakojumu vai tirdzniecības iepakojumu, ko izmanto produktu pārvadāšanai, tostarp produktiem, ko izplata ar e-komercijas starpniecību, 1. punktā minētajās formās, lai piegādātu produktus citam ekonomikas operatoram tajā pašā dalībvalstī, nodrošina, ka šāds iepakojums ir atkalizmantojams atkalizmantošanas sistēmā."

Komisijas interpretācija

Transporta iepakojuma (un tirdzniecības iepakojuma, ko izmanto produktu pārvadāšanai) atkalizmantošanas mērķrādītāji attiecas tikai uz situācijām, kad šāds iepakojums tiek izmantots "Savienības teritorijā". Tādējādi abiem operatoriem, t. i., importētājiem un izplatītājiem, jāatrodas ES. Attiecībā uz transporta iepakojumu (un tirdzniecības iepakojumu, ko izmanto produktu pārvadāšanai) no trešām valstīm šī prasība būtu jāsaprot kā piemērojama no brīža, kad iepakojumu importē un laiž tirgū; tas nozīmē, ka ir veiktas visas nepieciešamās importa procedūras un ir atļauts to laist apgrozībā ES tirgū. Parasti tas notiek pirmajā noliktavā ES.

Atkalizmantošanas mērķrādītājus piemēro importētām precēm transporta iepakojumā pēc to laišanas ES tirgū. Šos mērķrādītājus piemēro no pirmās noliktavas, kas atrodas Savienībā, līdz galamērķim Savienības teritorijā, ja pirmā noliktava nav sūtījuma galamērķis.

Šajā noteikumā "pirmā noliktava" ir komplekss Savienībā, kurā transporta iepakojumā esošās preces pirmo reizi nonāk, tiek uzglabātas un izpakotas tālākai izplatīšanai ES piegādes ķēdē.

Sūtījumi, kas nonāk pirmajā noliktavā un ir paredzēti vienam galamērķim, nav jāizsaiņo un atkārtoti jāiepako atkalizmantojamā iepakojumā. Izplatīšanas centrus un loģistikas centrus par galamērķi neuzskata.

20. **Atbildīgais ekonomikas operators attiecībā uz transporta iepakojuma atkalizmantošanas mērķrādītājiem**

Tiesību normas

Regulas 29. panta 1. punkts: *"No 2030. gada 1. janvāra ekonomikas operatori, kuri izmanto transporta iepakojumu vai tirdzniecības iepakojumu, ko izmanto produktu pārvadāšanai Savienības teritorijā, tostarp izmantojot e-komerciju, tādā formā kā paletes, salokāmas plastmasas kastes, kastes, paplātes, plastmasas redeļkastes, IBC konteineri, visu izmēru un materiālu spaiņi, mucas un kannas, ieskaitot elastīgus formātus vai palešu aptinamo materiālu, vai siksnas, ar ko stabilizē un aizsargā produktus, kuri transportēšanas laikā novietoti uz paletēm, nodrošina, ka vismaz 40 % no šāda iepakojuma kopumā ir atkalizmantojams iepakojums atkalizmantošanas sistēmā. No 2040. gada 1. janvāra minētie ekonomikas operatori cenšas izmantot vismaz 70 % no pirmajā daļā minētā iepakojuma atkalizmantojamā formātā atkalizmantošanas sistēmā."*

Komisijas interpretācija

Transporta iepakojuma atkalizmantošanas mērķrādītāji ir noteikti to ekonomikas operatoru līmenī, kuri izmanto transporta iepakojumu vai tirdzniecības iepakojumu, ko izmanto produktu pārvadāšanai.

Tāpēc atkalizmantošanas mērķrādītāji attiecas uz transporta iepakojuma lietotāju vai pārvadāšanai izmantotā tirdzniecības iepakojuma lietotāju. Transporta iepakojuma lietotājs vai pārvadāšanai izmantotā tirdzniecības iepakojuma lietotājs ir ekonomikas operators, kas produktu laiž Savienības tirgū attiecīgā transporta iepakojumā, neatkarīgi no tā, vai tas ir izgatavotājs, importētājs vai izplatītājs.

21. **Pēc pasūtījuma projektēta transporta iepakojuma atbrīvojumi no atkalizmantošanas mērķrādītājiem**

Tiesību normas

Regulas 29. panta 4. punktā noteikts: *"Šā panta 1., 2. un 3. punktā noteiktie pienākumi neattiecas uz transporta iepakojumu vai tirdzniecības iepakojumu:*

a) *ko izmanto bīstamu preču pārvadāšanai saskaņā ar Direktīvu 2008/68/EK;*

b) *ko izmanto tādu lielizmēra mašīnu, aprīkojuma un preču pārvadāšanai, kuru iepakojums tiek projektēts pēc pasūtījuma, lai atbilstu tā ekonomikas operatora individuālajām prasībām, kas veicis pasūtījumu."*

Komisijas interpretācija

Regulas 29. panta 4. punkta b) apakšpunktā paredzēts atbrīvojums iepakojumam, ko izmanto tādu lielizmēra mašīnu, aprīkojuma un preču pārvadāšanai, kuru iepakojums tiek projektēts pēc pasūtījuma, lai atbilstu tā ekonomikas operatora individuālajām prasībām, kas veicis pasūtījumu. Šajā kontekstā būtu jāprecizē, kas ir uzskatāms par lielizmēra mašīnām, aprīkojumu un precēm.

Ekonomikas operatoriem, kuri vēlas izmantot šo atbrīvojumu, ir jāiesniedz pienācīga dokumentācija, kas apliecina, ka iepakojums ir projektēts pēc pasūtījuma konkrētam produktam. Šī dokumentācija būtu jāsniedz iepakojuma tehniskajā dokumentācijā, un tā aptver visu iepakojuma projektēšanu, izgatavošanu un izmantošanu, kas vajadzīga, lai nodrošinātu atbilstību 29. panta 4. punkta b) apakšpunktā noteiktajiem atbrīvojuma nosacījumiem.

22. **Jēdziena "darīt pieejamu" definīcija saistībā ar atkalizmantošanas mērķrādītāju ievērošanu attiecībā uz dzērieniem**

Tiesību normas

Saskaņā ar regulas 29. panta 6. punktu: *"No 2030. gada 1. janvāra galaizplatītāji, kas dalībvalsts teritorijā patērētājiem dara pieejamus alkoholiskos un bezalkoholiskos dzērienus tirdzniecības iepakojumā, nodrošina, ka vismaz 10 % no minētajiem produktiem tiek darīti pieejami atkalizmantojamā iepakojumā atkalizmantošanas sistēmā."*

Saskaņā ar regulas 3. panta 11) punktu *""darīt pieejamu dalībvalsts teritorijā" nozīmē iepakojumu, tukšu vai ar produktu, par maksu vai bez maksas piegādāt izplatīšanai, patēriņam vai izmantošanai dalībvalsts teritorijā, veicot komercdarbību".*

Saskaņā ar definīciju regulas 3. panta 1. punkta 21) apakšpunktā galaizplatītājs ir *"fiziska vai juridiska persona piegādes ķēdē, kas tiešajiem lietotājiem piegādā iepakotus produktus, tostarp ar atkalizmantošanu, vai produktus, kurus var iegādāties uzpildot".*

Komisijas interpretācija

Šajā regulā galaizplatītājs, kas dzērienus tirdzniecības iepakojumā dara pieejamus patērētājiem, vairumā gadījumu ir mazumtirdzniecības veikali vai bāri un restorāni *HORECA* nozarē. Tālpārdošanas gadījumā galaizplatītājs ir ekonomikas operators, kas dzērienu tirdzniecības iepakojumā dara pieejamu patērētājiem, izmantojot tīmekļvietni.

Lai dzērienu darītu pieejamu, tas nav faktiski jāpārdod patērētājam tirdzniecības iepakojumā. Ir pietiekami, ja galaizplatītājs vismaz 10 % savu dzērienu piedāvā pārdošanai atkalizmantojamā tirdzniecības iepakojumā.

Atsauce uz "atkalizmantošanas sistēmu" 29. panta 6. punktā attiecas uz prasībām, kas piemērojamas atkalizmantošanas sistēmām, kā definēts regulas VI pielikuma A daļā. Šādas sistēmas pareiza darbība cita starpā paredz, ka saskaņā ar 12. panta 2. punktu ir izveidoti piemēroti patērētājiem paredzēti informēšanas, izvietošanas vai komunikācijas risinājumi, kas palīdz identificēt un popularizēt atkalizmantojamā tirdzniecības iepakojumā piedāvātos dzērienus, lai nodrošinātu to faktisku laišanu tirgū un tirdzniecību.

Dzērienu atkalizmantošanas mērķrādītāju aprēķināšanas metodiku nosaka īstenošanas aktā, ko pieņem saskaņā ar 30. panta 3. punktu.

23. **Dzērienu iepakojuma atkalizmantošanas mērķrādītāji *HORECA* nozarē**

Tiesību norma

IIAR 29. panta 6. punkta pirmajā daļā norādīts:

"*No 2030. gada 1. janvāra galaizplatītāji, kas dalībvalsts teritorijā patērētājiem dara pieejamus alkoholiskos un bezalkoholiskos dzērienus tirdzniecības iepakojumā, nodrošina, ka vismaz 10 % no minētajiem produktiem tiek darīti pieejami atkalizmantojamā iepakojumā atkalizmantošanas sistēmā.*"

Komisijas interpretācija

Dzērieni, ko lielos atkalizmantojamos dzērienu traukos, piemēram, alus mucās, pārdod bāriem un restorāniem (starpuzņēmumu darījumos) un ko bāru un restorānu operatori (t. i., *HORECA* nozarē) dara pieejamus patērētājiem, nedod ieguldījumu *HORECA* nozares operatoriem piemērojamo atkalizmantošanas mērķrādītāju sasniegšanā. Šādus dzērienus patērētājiem nedara pieejamus tirdzniecības iepakojumā. Piepildīts liels atkalizmantojams trauks var dot ieguldījumu dzērienu izplatītāja atkalizmantošanas mērķrādītāju sasniegšanā tikai tad, ja to dara pieejamu patērētājam.

Turpretī, ja runa ir par mazākiem dzērienu iepakojumiem, piemēram, atkalizmantojamām pudelēm, šādus iepakojumus atkalizmantošanas mērķrādītājos ieskaita, jo tas ir tirdzniecības iepakojums un to var patērētājiem piedāvāt tieši.

24. **Valsts līmenī noteikti atbrīvojumi no atkalizmantošanas mērķrādītājiem**

Tiesību normas

Regulas 29. panta 14. punktā ir noteikti kumulatīvi nosacījumi, saskaņā ar kuriem dalībvalstis ekonomikas operatorus savā teritorijā var uz pieciem gadiem atbrīvot no atkalizmantošanas mērķrādītājiem. Tie ir šādi:

"*a) dalībvalsts, kas piemēro atbrīvojumu, sasniedz piecus procentpunktus virs mērķrādītājiem, kuri noteikti iepakojuma atkritumu reciklēšanai sadalījumā pa materiāliem un kuri jāsasniedz līdz 2025. gadam, un ir sagaidāms, ka tā sasniegs piecus procentpunktus virs 2030. gada mērķrādītāja saskaņā ar ziņojumu, ko Komisija publicē trīs gadus pirms minētā datuma;*

b) dalībvalsts, kas piemēro atbrīvojumu, sekmīgi virzās uz to, lai sasniegtu attiecīgos atkritumu rašanās novēršanas mērķrādītājus, kas noteikti 43. pantā, un var pierādīt, ka tā līdz 2028. gadam būs samazinājusi iepakojuma atkritumu rašanos uz vienu iedzīvotāju par vismaz 3 % salīdzinājumā ar iepakojuma atkritumu rašanos uz vienu iedzīvotāju 2018. gadā; un

c) ekonomikas operatori ir pieņēmuši korporatīvo atkritumu rašanās novēršanas un reciklēšanas plānu, kas palīdz sasniegt attiecīgi 43. un 52. pantā noteiktos atkritumu rašanās novēršanas un reciklēšanas mērķus.

Minēto piecu gadu laikposmu dalībvalsts var atjaunot, ja ir izpildīti visi nosacījumi."

Reciklēšanas mērķrādītāji, kas jāsasniedz dalībvalstīm, ir noteikti 52. pantā. Mērķrādītāji ir noteikti šādiem iepakojuma materiāliem: papīrs un kartons, plastmasa, stikls, koksne, metāls un alumīnijs.

Komisijas interpretācija

a) Iespēja, ka dalībvalsts apsteidz visus konkrētiem materiāliem noteiktos reciklēšanas mērķrādītājus

Daudzskaitļa ("mērķrādītāji") lietojums ir jāsaprot, ņemot vērā to, ka pastāv vairāki konkrētiem materiāliem noteikti mērķrādītāji, taču, lai izpildītu šā atbrīvojuma piemērošanas nosacījumus, nav nepieciešams vienlaikus apsteigt visus šos mērķrādītājus.

Piemēram, ja konkrētā dalībvalstī tiek apsteigts alumīnija reciklēšanas mērķrādītājs, mazumtirgotājiem varētu atļaut no to produktu tvēruma, uz kuriem attiecas pienākums 10 % dzērienu pārdot atkalizmantojamā iepakojumā, atskaitīt dzērienus, kas tiek pārdoti alumīnija skārdenēs. Mazumtirgotājiem joprojām būs jāsasniedz atkalizmantošanas mērķrādītājs attiecībā uz dzērieniem, kurus pārdod iepakojumā, kas izgatavots no citiem materiāliem, piemēram, stikla un plastmasas, bet 10 % mērķrādītājs tiek proporcionāli samazināts atbilstoši alumīnija skārdenēs pārdoto dzērienu īpatsvaram.

b) Nosacījumi attiecībā uz atbrīvojumu, ko piemēro kompozītam iepakojumam

Kompozīta iepakojuma gadījumā ir jāapsteidz attiecīgie iepakojumā izmantoto materiālu reciklēšanas mērķrādītāji. Praksē tas nozīmē, ka reciklēšanas mērķrādītāji būtu jāapsteidz attiecībā uz visiem materiāliem, kas veido vairāk nekā 5 % iepakojuma vienības masas.

c) Nosacījumi, kas saistīti ar atkritumu rašanās novēršanas mērķrādītāju

Attiecīgajai dalībvalstij jāvirzās uz to, lai sasniegtu vispārējo atkritumu rašanās novēršanas mērķrādītāju attiecībā uz visiem iepakojuma atkritumiem, kas radušies dalībvalstī, kura piemēro atbrīvojumu. Atkritumu rašanās novēršanas mērķrādītāji konkrētiem materiāliem nav noteikti.

d) Atbrīvojuma darbības perioda pagarināšanas nosacījumi

Ja dalībvalsts vēlas, lai atbrīvojums no atkalizmantošanas mērķrādītāju sasniegšanas turpinātu darboties arī pēc piecu gadu perioda, tai 2035. un 2040. gadā ir jāsasniedz atkritumu rašanās novēršanas mērķrādītāji. Likumdevēju nodoms, dodot iespēju pagarināt atbrīvojuma darbības periodu, bija nodrošināt, ka ekonomikas operatori sasniedz atkalizmantošanas mērķrādītājus un dalībvalstis turpina samazināt iepakojuma atkritumu rašanos saskaņā ar samazināšanas mērķrādītājiem, kas noteikti 2035. un 2040. gadam. Ja ir pieejami jauni dati un piemērojami jauni mērķrādītāji, tie būtu jāņem vērā relevantajā laika periodā, pretējā gadījumā varētu netikt sasniegti IIAR mērķi, it īpaši mērķis samazināt iepakojuma atkritumu daudzumu.

25. **Dalībvalstu rīcības brīvība valsts pasākumu noteikšanā**

Tiesību normas

Regulas 4. pants:

"*1. Iepakojumu laiž tirgū tikai tad, ja tas atbilst šai regulai.*

2. Dalībvalstis neaizliedz, neierobežo vai nekavē tāda iepakojuma laišanu tirgū, kas atbilst 5. līdz 12. pantā vai saskaņā ar tiem noteiktajām ilgtspējas, marķēšanas un informācijas prasībām.

3. Ja dalībvalstis izvēlas saglabāt vai ieviest nacionālas ilgtspējas vai informācijas prasības papildus tām, kas noteiktas šajā regulā, šīs prasības nav pretrunā šajā regulā noteiktajām prasībām un dalībvalstis neaizliedz, neierobežo un nekavē tāda iepakojuma laišanu tirgū, kas atbilst šai regulai, tāpēc vien, ka nav izpildītas attiecīgās nacionālās prasības."

Komisijas interpretācija

IIAR dalībvalstīm dažos jautājumos dod rīcības brīvību vai nosaka tikai minimālās prasības, vai paredz, ka dalībvalstīm jāīsteno noteikumi, kas nav pilnībā saskaņoti. Turklāt dažu noteikumu gadījumā to piemērošanas termiņi ir atlikti.

Atšķirīgi valstu noteikumi par iepakojumu ietekmē gandrīz visas ekonomikas nozares un produktu vērtības ķēdi. Tāpēc dalībvalstīm ir jānodrošina, ka valsts pasākumi nerada nesamērīgus un nepamatotus šķēršļus tirdzniecībai iekšējā tirgū vai konkurences izkropļojumus.

ES saskaņoto noteikumu agrīna piemērošana, t. i., gadījumi, kad dalībvalstis pirms saskaņotajiem termiņiem pieņem saistošus īstenošanas tiesību aktus, it īpaši, ja šādos noteikumos paredzēts, ka īstenošanas pasākumi vispirms jāpieņem ES līmenī, ir LES 4. panta 3. punktā nostiprinātā lojālas sadarbības principa un LESD 288. pantā noteiktā regulu tiešas piemērojamības principa pārkāpums. Šādi agrīni pieņemti valsts tiesību akti, ko, iespējams, pieļauj spēkā esošais tiesiskais regulējums (IIID, Līgums), būs jāatceļ vēlākais līdz saskaņoto noteikumu spēkā stāšanās dienai, un tiem jau jābūt saskanīgiem ar konkrētajos regulas noteikumos paredzēto dalībvalstu rīcības brīvību.

Attiecībā uz iespēju, ka dalībvalstis drīkst ieviest ilgtspējas prasības, kas pārsniedz regulā noteiktās, IIAR 4. panta 2. punkts ekonomikas operatoriem nodrošina paļāvību, ka valstu noteikumi neierobežos regulas noteikumiem atbilstoša iepakojuma laišanu tirgū.

IIAR 4. panta 3. punkts būtu jāinterpretē kā tāds, kas ierobežo dalībvalstu rīcības brīvību, nevis kā tāds, kas pieļauj iespēju atkāpties no IIAR 4. panta 2. punktā ietvertā vispārīgā noteikuma. Tas nozīmē, ka neviena valsts ilgtspējas vai marķēšanas prasība nedrīkst ierobežot IIAR noteiktajām ilgtspējas un marķēšanas prasībām atbilstoša iepakojuma laišanu tirgū, nedrīkst būt pretrunā šīm prasībām un nedrīkst radīt šķēršļus iekšējam tirgum.

Dažādos regulas noteikumos ir precizēta dalībvalstu rīcības brīvība pieņemt valsts pasākumus vai dalībvalstīm dota iespēja ieviest papildu atbrīvojumus vai prasības. Proti, runa ir par noteikumiem, kas attiecas uzkompostējamību (9. pants), konkrētu iepakojuma formātu izmantošanas ierobežojumiem (25. panta 2. un 3. punkts, 70. panta 4. punkts un V pielikuma 2. punkts), atkalizmantošanas mērķrādītājiem (29. pants; sk. 11., 12., 14., 15. un 16. punktu) un atkalizmantošanas piedāvājumu (33. panta 6. punkts).

Vairāki noteikumi ([30]) prasa īstenošanu valsts līmenī (piemēram, lai sasniegtu konkrētu mērķrādītāju vai sniegtu ziņojumus), un tie ir pilnībā saskaņotu prasību un valstu elastības iespēju kombinācija. Tomēr šo "elastības iespēju" izmantošanu vienmēr reglamentē saskaņoti nosacījumi, un dalībvalstīm šie nosacījumi ir jāievēro, lai nodrošinātu atbilstību IIAR (sk. 29. punktu par reciklēšanas mērķrādītājiem). Daži no šiem noteikumiem ietver arī ekonomikas operatoriem tieši piemērojamus pienākumus, piemēram, 31. pantā noteiktie pienākumi ziņot kompetentajām iestādēm par atkalizmantošanas mērķrādītājiem.

26. **Dalībvalstu rīcības brīvība noteikt papildu reciklēšanas mērķrādītājus**

Tiesību normas

Regulas 52. panta 6. punkts: *"Dalībvalsts, ievērojot LESD izklāstītos vispārīgos noteikumus un rīkojoties saskaņā ar šo regulu, var pieņemt noteikumus, kas pārsniedz šajā pantā noteikto minimālos mērķrādītājus."*

Regulas 4. panta 3. punkts: *"Ja dalībvalstis izvēlas saglabāt vai ieviest nacionālas ilgtspējas vai informācijas prasības papildus tām, kas noteiktas šajā regulā, šīs prasības nav pretrunā šajā regulā noteiktajām prasībām un dalībvalstis neaizliedz, neierobežo un nekavē tāda iepakojuma laišanu tirgū, kas atbilst šai regulai, tāpēc vien, ka nav izpildītas attiecīgās nacionālās prasības."*

Komisijas interpretācija

Dalībvalstis var noteikt augstākus reciklēšanas mērķrādītājus, kā arī papildu mērķrādītājus, ar nosacījumu, ka tie neapdraud iekšējo tirgu. Dažās dalībvalstīs jau ir noteikti papildu mērķrādītāji, piemēram, attiecībā uz šķidrumiem paredzētu kartona iepakojumu.

IIAR sasaucas ar iepriekšējo Iepakojuma un izlietotā iepakojuma direktīvu (IIID), kas dalībvalstīm deva rīcības brīvību atkritumu apsaimniekošanas organizēšanā.

Papildu reciklēšanas mērķrādītāji var uzlabot iepakojuma atkritumu vērtības ķēdes efektivitāti, tāpēc tie ir izdevīgi ekonomikas operatoriem. Tomēr dalībvalstīm katrā atsevišķā gadījumā ir jāpierāda, ka šādi mērķrādītāji nav pretrunā IIAR iekšējā tirgus mērķiem.

27. **Dalībvalstu rīcības brīvība noteikt papildu vai augstākus atkalizmantošanas mērķrādītājus**

Tiesību normas

Regulas 29. panta 15. punktā noteikts: *"Ievērojot 51. pantā paredzētos nosacījumus, dalībvalstis ekonomikas operatoriem var noteikt mērķrādītājus, kas pārsniedz šā panta 1., 2., 3., 5. un 6. punktā noteiktos minimālos mērķrādītājus, ciktāl šādi augstākie mērķrādītāji dalībvalstij ir nepieciešami, lai sasniegtu vienu vai vairākus no 43. pantā noteiktajiem mērķrādītājiem."*

([30]) 13., 23., 31., 34., 40., 41., 42., 43., 44., 45., 46., 47., 48., 49., 50., 51., 52., 53., 54., 56., 57., 58., 59., 60., 61., 62., 63., 67. un 68. pants.

Regulas 29. panta 16. punktā noteikts: *"Ievērojot 51. pantā paredzētos nosacījumus, dalībvalstis ekonomikas operatoriem var noteikt mērķrādītājus attiecībā uz dzērieniem, kas darīti pieejami tirdzniecības iepakojumā, uz kuru neattiecas šā panta 6. punkts, ciktāl minētie papildu mērķrādītāji dalībvalstij ir nepieciešami, lai sasniegtu vienu vai vairākus no 43. pantā noteiktajiem mērķrādītājiem."*

Regulas 51. pantā par atkalizmantošanu un uzpildi ir noteikts šādi:

(1) "Dalībvalstis veic pasākumus, kas veicina tādu iepakojuma atkalizmantošanas sistēmu izveidi, kas paredz pietiekamus stimulus tā nodošanai, un uzpildes sistēmu izveidi vidi saudzējošā veidā. Minētās sistēmas atbilst prasībām, kas noteiktas 27. un 28. pantā un VI pielikumā, un tās neapdraud pārtikas higiēnu vai patērētāju drošību.

(2) Šā panta 1. punktā minētie pasākumi cita starpā var būt šādi: (..)

c) *prasības, lai izgatavotāji vai galaizplatītāji atkalizmantošanas vai uzpildes sistēmā atkalizmantojamā iepakojumā darītu pieejamu noteiktu procentuālo apmēru tādu produktu, kas nav produkti, uz kuriem attiecas 29. pantā noteiktie atkalizmantošanas mērķrādītāji, ar nosacījumu, ka tas nerada iekšējā tirgus izkropļojumus vai tirdzniecības šķēršļus produktiem no citām dalībvalstīm."*

Regulas 33. panta 6. punktā, kas ir saistīts ar atkalizmantošanas piedāvājuma pienākumu līdzņemšanai paredzētās pārtikas un dzērienu nozarē, ir atsauce uz 51. pantu attiecībā uz nosacījumiem, saskaņā ar kuriem dalībvalsts var noteikt mērķrādītājus, kas pārsniedz minimālo 2030. gada indikatīvo 10 % mērķrādītāju, kurš līdzņemšanas iepakojumam noteikts IIAR 33. panta 5. punktā, *"ciktāl dalībvalstij ir nepieciešami augstāki mērķrādītāji, lai sasniegtu vienu vai vairākus no 43. pantā noteiktajiem mērķrādītājiem"*.

Komisijas interpretācija

Lai sasniegtu IIAR noteiktos atkritumu rašanās novēršanas mērķrādītājus, dalībvalstīm, iespējams, būs jāpapildina ES pasākumi ar valsts pasākumiem, piemēram, augstākiem vai papildu valsts iepakojuma atkalizmantošanas mērķrādītājiem. Tomēr, to darot, dalībvalstīm ir jāievēro daži stingri nosacījumi, kas izklāstīti tālāk.

a) Attiecībā uz 51. panta nosacījumiem Komisija uzskata, ka kumulatīvie nosacījumi, kas jāizpilda, lai palielinātu 29. panta 15. punktā noteiktos atkalizmantošanas mērķrādītājus, ir jāizpilda arī, lai noteiktu jaunus atkalizmantošanas mērķrādītājus saskaņā ar 51. panta 2. punkta c) apakšpunktu, kas ļauj dalībvalstīm noteikt atkalizmantošanas mērķrādītājus produktiem, uz kuriem 29. pantā noteiktie atkalizmantošanas mērķrādītāji neattiecas. Minētie nosacījumi ir šādi:

— jaunie mērķrādītāji ir nepieciešami, lai dalībvalsts varētu sasniegt savus atkritumu samazināšanas mērķrādītājus (līdz 2030. gadam par 5 %; līdz 2035. gadam par 10 %; līdz 2040. gadam par 15 %), kas tai jāpierāda ar faktiem un datiem; un

— jaunie mērķrādītāji nerada iekšējā tirgus izkropļojumus vai tirdzniecības šķēršļus produktiem; un

— jaunie mērķrādītāji tiek paziņoti, izmantojot *TRIS* procedūru, kurā noteikts, ka dalībvalstīm Komisijai ir jāpaziņo savi tiesību aktu priekšlikumi, lai novērstu šķēršļu radīšanu iekšējam tirgum, jo šādi pasākumi ir tehniski noteikumi.

Regulas 51. panta 2. punkta c) apakšpunkts ļauj dalībvalstīm noteikt atkalizmantošanas mērķrādītājus produktiem, uz kuriem 29. pantā ietvertie atkalizmantošanas mērķrādītāji neattiecas un kuriem 29. pantā nav skaidri noteikts atbrīvojums; tas nozīmē, piemēram, ka dalībvalstis var noteikt atkalizmantošanas mērķrādītājus līdzņemšanai paredzētās pārtikas un dzērienu nozarei. Tas ir skaidri atļauts arī IIAR 33. panta 6. punktā.

Tāpēc, ja dalībvalsts vēlas noteikt jaunus valsts atkalizmantošanas mērķrādītājus citās nozarēs vai attiecībā uz iepakojuma formātiem vai produktiem, kas nav uzskaitīti 29. pantā, tai ir jāpierāda, ka tas ir nepieciešams, lai sasniegtu tās atkritumu rašanās novēršanas mērķrādītājus. Šis novērtējums būtu jāiekļauj, kad dalībvalsts par šādiem pasākumiem paziņo *TRIS* paziņošanas sistēmā.

b) Regulas 43. pants ļauj dalībvalstīm noteikt augstākus valsts iepakojuma atkritumu rašanās novēršanas mērķrādītājus nekā tie, kas noteikti ES līmenī ([31]), tomēr augstākus valsts atkritumu rašanās novēršanas mērķrādītājus nevar izmantot kā pamatojumu saskaņoto ES līmeņa atkalizmantošanas mērķrādītāju palielināšanai. Tas izriet no principa, ka Savienības tiesības ir pārākas par valsts tiesībām, jo pretējā gadījumā dalībvalstis varētu apdraudēt tirgus saskaņošanas mērķa sasniegšanu.

c) Ja vien nav noteikts citādi, dalībvalstis nevar mainīt tieši piemērojamus un saskaņotus ES noteikumus. Tās nevar:

— noteikt atkalizmantošanas mērķrādītājus transporta iepakojumam, piemēram, kartona kastēm, kas ir skaidri atbrīvotas no atkalizmantošanas prasības saskaņā ar IIAR, vai

— noteikt par saistošiem indikatīvus atkalizmantošanas mērķrādītājus 2040. gadam, kā paredzēts 29. panta 1. punkta otrajā daļā, 29. panta 5. punktā un 29. panta 6. punktā.

28. **Valstu atbrīvojumi no depozīta un nodošanas sistēmām (DNS)**

Tiesību normas

Saskaņā ar 3. panta 1. punkta 62) apakšpunktu *"depozīta un nodošanas sistēma" ir "sistēma, kurā no tiešā lietotāja, kas iegādājas iepakotu vai iepildītu produktu, uz kuru attiecas minētā sistēma, iekasē depozītu, ko atmaksā, kad depozīta iepakojums tiek nodots, izmantojot kādu no savākšanas kanāliem, ko minētajam nolūkam ir atļāvušas valsts iestādes"*.

Regulas 50. panta 1. punktā noteikts, ka *"[l]īdz 2029. gada 1. janvārim dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu dalītu savākšanu vismaz 90 % masas gadā no šādiem iepakojuma formātiem, kas attiecīgajā dalībvalstī attiecīgajā kalendārajā gadā pirmo reizi darīti pieejami tirgū:*

a) vienreizlietojamām plastmasas dzērienu pudelēm ar tilpumu līdz trim litriem; un

b) vienreizlietojamiem metāla dzērienu traukiem ar tilpumu līdz trim litriem."

Regulas 50. panta 2. punktā noteikts, ka *"[l]ai sasniegtu 1. punktā noteiktos mērķrādītājus, dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus ar mērķi nodrošināt, ka tiek izveidotas depozīta un nodošanas sistēmas attiecīgajiem iepakojuma formātiem, kas minēti 1. punktā, un nodrošināt, ka depozītu iekasē tirdzniecības vietā."*

Regulas 50. panta 5. punktā ir paredzēta iespēja piemērot atbrīvojumu no 2. punktā paredzētā pienākuma ar šādiem nosacījumiem:

"*a) dalītās savākšanas rādītājs, kā noteikts 48. pantā attiecīgajam iepakojuma formātam, kas Komisijai iesniegts saskaņā ar 56. panta 1. punkta c) apakšpunktu, ir 80 % vai vairāk no šāda iepakojuma masas, kas minētās dalībvalsts tirgū pirmo reizi darīts pieejams 2026. kalendārajā gadā; un*

b) dalībvalsts līdz 2028. gada 1. janvārim Komisijai paziņo par atbrīvojuma pieprasījumu un iesniedz īstenošanas plānu, kurā izklāstīta stratēģija ar konkrētiem pasākumiem, arī to laika grafiks, kas nodrošina 1. punktā minētā dalītās savākšanas rādītāja – 90 masas % – sasniegšanu."

Komisijas interpretācija

IIAR neparedz mazāk stingrus nosacījumus pierobežas reģionu mazumtirgotājiem. Gluži pretēji, tā pārrobežu uzņēmumiem uzliek īpašus pienākumus ([32]), lai novērstu apiešanu, kas varētu apdraudēt depozīta un nodošanas sistēmas (DNS) mērķus un prasības.

([31]) Regulas 43. panta 7. punktā noteikts: "Šā panta 5. punkta nolūkā dalībvalstis var ieviest iepakojuma atkritumu rašanās novēršanas pasākumus, kas pārsniedz 1. punktā noteiktos minimālos mērķrādītājus, rīkojoties saskaņā ar [IIAR]."

([32]) Regulas 50. panta 11. punktā noteikts: "Līdz 2029. gada 1. janvārim dalībvalstis nodrošina, ka vismaz depozīta un nodošanas sistēmas, kas izveidotas saskaņā ar šā panta 2. punktu, pēc šis regulas stāšanās spēkā atbilst X pielikumā norādītajam prasību minimumam.
(..)
Līdz 2038. gada 1. janvārim Komisija sadarbībā ar dalībvalstīm novērtē šā panta īstenošanu un nosaka, kā maksimāli palielināt depozīta un nodošanas sistēmu sadarbspēju."
Regulas X pielikumā noteikts: "Dalībvalstis, kurās ir reģioni ar lielu pārrobežu uzņēmējdarbību, nodrošina, ka depozīta un nodošanas sistēmas ļauj īpašos savākšanas punktos savākt iepakojumu no citu dalībvalstu depozīta un nodošanas sistēmām, un cenšas nodrošināt iespēju atmaksāt depozītu, kas no tiešā lietotāja ir iekasēts iepakojuma iegādes brīdī."

Atbrīvojuma iespēja dalībvalstīm saskaņā ar IIAR 50. panta 5. punktu ir saistīta ar snieguma kritērijiem, nevis ar ģeogrāfiskiem kritērijiem, un, tāpat kā visi izņēmumi, tā ir jāinterpretē šauri.

Abi nosacījumi, proti, depozīta iekasēšana un DNS izveide, ir kumulatīvi, jo depozīta iekasēšana nav iespējama bez DNS. Tas ir uzsvērts depozīta un nodošanas sistēmu definīcijā. Līdz ar to galaizplatītāju no depozīta iekasēšanas var atbrīvot tikai tad, ja dalībvalsts kopumā ir saņēmusi atbrīvojumu no DNS izveides. Citiem vārdiem sakot, galaizplatītāju nevar atbrīvot no depozīta maksas, ja dalībvalstī, kurā tas atrodas, ir ieviesta DNS un tāpēc tam ir pienākums iekasēt depozīta maksu no patērētājiem no citām dalībvalstīm.

29. **Prasību minimums esošām depozīta un nodošanas sistēmām (DNS)**

Tiesību normas

Saskaņā ar IIAR 50. panta 11. punktu dalībvalstis līdz 2029. gada 1. janvārim nodrošina, ka vismaz DNS, kas paredzēta vienreizlietojamām plastmasas dzērienu pudelēm un vienreizlietojamiem metāla dzērienu traukiem, atbilst X pielikumā uzskaitītajām minimālajām prasībām.

Turklāt 50. panta 11. punktā noteikts, ka X pielikumā uzskaitīto prasību minimumu nepiemēro DNS, kas izveidotas pirms IIAR stāšanās spēkā un kas 50. panta 1. punktā noteiktos 90 % mērķrādītājus sasniedz līdz 2029. gada 1. janvārim. Tomēr dalībvalstis cenšas nodrošināt, lai esošās DNS, kad tās tiek pārskatītas pirmo reizi, atbilstu X pielikumā noteiktajam prasību minimumam. Ja 90 % mērķrādītājs līdz 2029. gada 1. janvārim nav sasniegts, esošās DNS vienreizlietojamam iepakojumam X pielikumā noteiktajam prasību minimumam atbilst vēlākais līdz 2035. gada 1. janvārim.

Regulas 145. apsvērumā ir paskaidrots, ka X pielikumā noteiktās minimālās prasības palīdzēs nodrošināt lielāku konsekvenci un augstākus nodošanas rādītājus visās dalībvalstīs. Tās ir noteiktas, balstoties uz ieinteresēto personu viedokļiem, ekspertu analīzi un pašreizējo depozīta un nodošanas sistēmu paraugpraksēm.

Komisijas interpretācija

Spēkā esošas DNS pārskatīšana būtu jāsaprot kā regulatīva darbība, kas noteikta ar tiesību aktiem un kas uzliek par pienākumu DNS izdarīt būtiskas izmaiņas.

Minimālās prasības var palīdzēt stiprināt DNS vidisko sniegumu, it īpaši savākšanas rādītāju. Līdz 2029. gada 1. janvārim (neieskaitot) dalībvalstis, pārskatot DNS, apsver, vai ir sagaidāms, ka DNS sasniegs 50. panta 2. punktā noteiktos 90 % dalītās savākšanas mērķrādītājus. Ja DNS sasniedz vismaz 90 % dalītās savākšanas līmeni, tai nav jāatbilst minimālajām prasībām. Tomēr, ja tas tā nav, dalībvalstij būtu jāapsver iespēja nodrošināt, ka DNS atbilst X pielikumā noteiktajam prasību minimumam. Pēc 2029. gada 1. janvāra vienreizlietojama dzērienu iepakojuma DNS, kas neizpilda dalītās savākšanas pienākumus, vēlākais līdz 2035. gada 1. janvārim ir jāpanāk atbilstība minimālajām prasībām.

30. **Mazumtirgotāju pienākums pieņemt depozīta dzērienu traukus**

Tiesību normas

Regulas X pielikuma l. punktā noteikts, ka *"dalībvalstis nodrošina, ka galaizplatītājiem ir pienākums pieņemt tāda iepakojuma materiāla un formāta depozīta iepakojumu, ko tie izplata, un nodrošināt tiešajiem lietotājiem atmaksājamo depozītu, kad depozīta iepakojums tiek nodots, ja vien tiešajiem lietotājiem pēc depozīta iepakojuma izmantošanas nav līdzvērtīgi pieejamu līdzekļu depozīta atmaksāšanai, izmantojot kādu no savākšanas kanāliem, kas attiecībā uz pārtikas iepakojumu nodrošina pārtikas klases reciklēšanu un ko minētajam nolūkam ir atļāvušas valsts iestādes. Šis pienākums neattiecas uz gadījumiem, kad tirdzniecības vietas platība nedod iespēju tiešajiem lietotājiem nodot depozīta iepakojumu. Tomēr galaizplatītājiem vienmēr būs jāpieņem nodotais tādu produktu, kurus tie pārdod, tukšais iepakojums."*

Regulas 50. panta 11. punktā ir noteikts, ka *"[l]īdz 2029. gada 1. janvārim dalībvalstis nodrošina, ka vismaz depozīta un nodošanas sistēmas, kas izveidotas saskaņā ar šā panta 2. punktu, pēc šis regulas stāšanās spēkā atbilst X pielikumā norādītajam prasību minimumam. X pielikumā uzskaitīto prasību minimumu nepiemēro depozīta un nodošanas sistēmām, kas izveidotas pirms šīs regulas stāšanās spēkā un kas šā panta 1. punktā noteikto 90 % mērķi sasniedz līdz 2029. gada 1. janvārim. Dalībvalstis cenšas nodrošināt, lai esošās vienreizlietojama iepakojuma depozīta un nodošanas sistēmas, kad tās pirmo reizi tiek pārskatītas, atbilstu X pielikumā noteiktajām minimālajām prasībām. Ja 90 % mērķis nav sasniegts līdz 2029. gada 1. janvārim, esošās vienreizlietojama iepakojuma depozīta un nodošanas sistēmas X pielikumā noteiktajām minimālajām prasībām atbilst vēlākais līdz 2035. gada 1. janvārim."*

Komisijas interpretācija

Saskaņā ar X pielikumā noteiktajām minimālajām prasībām attiecībā uz DNS galaizplatītājiem ir jāpieņem to pārdoto produktu tukšais iepakojums un jāatmaksā depozīts. Šis pienākums ir piemērojams arī bez pirkuma apliecinājuma.

Turklāt dalībvalstīm ir jānodrošina, ka galaizplatītājiem ir pienākums pieņemt visu tā paša iepakojuma materiāla un formāta depozīta iepakojumu, kādu tie pārdod, un atmaksāt depozītu galalietotājam. Pienākums atmaksāt depozītu nav piemērojams, ja pieņemt atpakaļ depozīta iepakojumu liedz galaizplatītāja tirdzniecības platība vai ja tiešajiem lietotājiem ir citi vienlīdz pieejami līdzekļi depozīta atgūšanai, izmantojot citu šim nolūkam atļautu, iedibinātu un vienlīdz pieejamu vienreizlietojama dzērienu iepakojuma savākšanas kanālu. Dalībvalstīm ir jānosaka, kā šos atbrīvojumus piemēro.

Regulas X pielikumā noteiktās prasības attiecas tikai uz DNS, kas izveidotas pēc 2025. gada 11. februāra, vai situācijā, kad DNS vēlākais līdz 2029. gada 1. janvārim nesasniedz 90 % dalītās savākšanas mērķrādītājus. Līdz ar to uz DNS, kurām nav jāatbilst minimālajām prasībām, IIAR noteiktie atpakaļpieņemšanas pienākumi neattiecas.

31. **Reciklēšanai paredzēta dalīti savākta iepakojuma apstrāde aprites cikla beigās**

Tiesību normas

Regulas 48. panta 1. punktā ir noteikts, ka *"[d]alībvalstis nodrošina, ka tiek izveidotas sistēmas un infrastruktūras, kas nodrošina visu iepakojuma atkritumu nodošanu un dalītu savākšanu no tiešajiem lietotājiem, lai nodrošinātu to apstrādi (..) un atvieglotu to sagatavošanu atkalizmantošanai un kvalitatīvu reciklēšanu. Iepakojumu, kas atbilst reciklēšanai piemērota dizaina kritērijiem, kuri noteikti saskaņā ar šīs regulas 6. panta 4. punktu pieņemtajos deleģētajos aktos, savāc reciklēšanai. Šāda iepakojuma incinerācija un apglabāšana poligonos ir aizliegta, izņemot atkritumus, kuri rodas dalīti savākto iepakojuma atkritumu turpmākās apstrādes darbībās un kuru reciklēšana nav iespējama vai nenodrošina vislabāko vidisko iznākumu."*

Regulas 48. panta 2. punktā ir noteikts: *"Lai veicinātu kvalitatīvu reciklēšanu, dalībvalstis nodrošina, ka ir izveidotas sistēmas un infrastruktūras visaptverošai savākšanai un šķirošanai, lai atvieglotu reciklēšanu un nodrošinātu reciklēšanai paredzēto plastmasas materiālu pieejamību."*

Regulas 48. panta 3. punktā ir norādīts: *"Dalībvalstis attiecībā uz konkrētiem atkritumu formātiem var pieļaut atkāpes no šā panta 1. punktā minētā atkritumu nodošanas un dalītas savākšanas pienākuma, ja iepakojuma atkritumu frakciju savākšana kopā vai iepakojuma atkritumu vai šāda iepakojuma atkritumu frakciju savākšana kopā ar citiem atkritumiem neietekmē spēju šādu iepakojumu vai iepakojuma atkritumu frakcijas sagatavot atkalizmantošanai, reciklēt vai ar tiem veikt citas resursu atgūšanas operācijas (..) un ja šādu operāciju izlaides kvalitāte ir salīdzināma ar dalītās savākšanas izlaides kvalitāti."*

Regulas 49. pants: *"Līdz 2029. gada 1. janvārim dalībvalstis nosaka obligātas savākšanas mērķus un veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka 52. pantā uzskaitīto materiālu savākšana atbilst minētajā pantā noteiktajiem reciklēšanas mērķrādītājiem un 7. pantā noteiktajiem obligātajiem mērķrādītājiem attiecībā uz reciklēta materiāla saturu."*

Komisijas interpretācija

Saskaņā ar IIAR 48. panta 1. punktu tāda iepakojuma incinerācija un apglabāšana poligonā, kas atbilst reciklēšanai piemērota dizaina (RPD) kritērijiem saskaņā ar 6. pantu, nav atļauta. Tā kā RPD kritēriji līdz 2028. gada 1. janvārim tiks noteikti deleģētajos aktos, kas paredzēti 6. panta 4. punktā, un to piemērošana sāksies divus gadus pēc tam, aizliegums stāsies spēkā 2030. gada 1. janvārī.

No aizlieguma incinerēt un apglabāt poligonā ir atbrīvots arī to formātu un materiālu iepakojums, uz kuriem RPD kritēriji neattiecas. Atbrīvojumi attiecas uz tādiem iepakojuma materiāliem kā vieglā koksne, korķis, tekstils, gumija, keramika, porcelāns un vasks. Ir noteikti atbrīvojumi arī attiecībā uz konkrētiem iepakojuma lietojumiem, piemēram, medicīniskām ierīcēm un bīstamo kravu pārvadājumiem. Iepakojumu, kam piemērots atbrīvojums, var savākt kopā ar atkritumu atlikām un incinerēt vai apglabāt poligonā. Viss pārējais iepakojums, kam būs jāatbilst reciklēšanai piemērota dizaina kritērijiem, būs jāsavāc dalīti un principā jāreciklē.

Reciklēšanai paredzētu iepakojumu nebūs atļauts incinerēt vai apglabāt poligonos, kad tas kļūs par atkritumiem, izņemot iepakojuma atkritumus, kas ir dalīti savākti, šķiroti un apstrādāti, bet kuru reciklēšana nav iespējama vai nenodrošina vislabāko vidisko iznākumu, kā norādīts 48. panta 1. punktā.

Dalībvalstis var nolemt, ka iepakojuma atkritumi, kas netiek savākti dalīti iepriekš aprakstītajā veidā, pirms enerģijas atgūšanas operācijām tiek šķiroti, lai atdalītu reciklēšanai paredzēto iepakojumu (IIAR 48. panta 4. punkts).

Regulas 48. panta 3. punkts pieļauj atkāpi no dalītās savākšanas prasībām, ja, pirmkārt, šāda savākšana neietekmē iepakojuma atkritumu vai iepakojuma atkritumu frakciju spēju tikt reciklētiem un, otrkārt, iegūtā reciklētā materiāla kvalitāte ir līdzvērtīga dalītās savākšanas ceļā iegūtā materiāla kvalitātei. Pat ja šāda atkāpe tiek izmantota, aizliegums incinerēt un apglabāt poligonā joprojām attiecas uz iepakojuma atkritumiem, kas savākti, apvienojot dažādas iepakojuma atkritumu plūsmas.

Dalībvalstu pienākums ir nodrošināt, ka tiek izveidotas pienācīgas sistēmas un infrastruktūra, lai nodrošinātu visu iepakojuma atkritumu dalītu savākšanu. Lai veicinātu to, ka iepakojuma atkritumu savākšana atbilst saistošajiem reciklēšanas mērķrādītājiem un reciklēta materiāla satura prasībām, dalībvalstīm līdz 2029. gada 1. janvārim ir arī jānosaka obligāti savākšanas mērķi.

32. **Depozīta iepakojuma dalītās savākšanas rādītājs 2026. gadā un pienākums līdz 2029. gadam izveidot DNS**

Tiesību normas

Regulas 50. panta 1. punktā ir norādīts, ka *"[l]īdz 2029. gada 1. janvārim dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu dalītu savākšanu vismaz 90 % masas gadā no šādiem iepakojuma formātiem, kas attiecīgajā dalībvalstī attiecīgajā kalendārajā gadā pirmo reizi darīti pieejami tirgū: a) vienreizlietojamām plastmasas dzērienu pudelēm ar tilpumu līdz trim litriem; un b) vienreizlietojamiem metāla dzērienu traukiem ar tilpumu līdz trim litriem"*.

Regulas 50. panta 2. punktā noteikts, ka *"[l]ai sasniegtu 1. punktā noteiktos mērķrādītājus, dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus ar mērķi nodrošināt, ka tiek izveidotas depozīta un nodošanas sistēmas attiecīgajiem iepakojuma formātiem, kas minēti 1. punktā, un nodrošināt, ka depozītu iekasē tirdzniecības vietā"*.

50. panta 5. punktā ir noteikts, ka *"[d]alībvalstis var tikt atbrīvotas no 2. punktā paredzētā pienākuma ar šādiem nosacījumiem:*

a) *dalītās savākšanas rādītājs, kā noteikts 48. pantā attiecīgajam iepakojuma formātam, kas Komisijai iesniegts saskaņā ar 56. panta 1. punkta c) apakšpunktu, ir 80 % vai vairāk no šāda iepakojuma masas, kas minētās dalībvalsts tirgū pirmo reizi darīts pieejams 2026. kalendārajā gadā; un*

b) *dalībvalsts līdz 2028. gada 1. janvārim Komisijai paziņo par atbrīvojuma pieprasījumu un iesniedz īstenošanas plānu, kurā izklāstīta stratēģija ar konkrētiem pasākumiem, arī to laika grafiks, kas nodrošina 1. punktā minētā dalītās savākšanas rādītāja – 90 masas % – sasniegšanu."*

Turklāt tajā precizēts, ka "[š]ā punkta a) apakšpunkta nolūkos, ja informācija par attiecīgā iepakojuma formāta dalītās savākšanas rādītāju Komisijai vēl nav iesniegta, dalībvalsts sniedz pamatotu paskaidrojumu par to, kā šajā punktā paredzētie atbrīvojuma nosacījumi ir izpildīti citādā veidā. Pamatoto paskaidrojumu balsta uz validētiem valsts datiem un īstenoto pasākumu aprakstu."

Komisijas interpretācija

Dalībvalstīm ir jānodrošina, ka līdz 2029. gada 1. janvārim atsevišķi tiek savākti 90 % vienreizlietojamo plastmasas pudeļu un metāla trauku, kā norādīts 50. panta 1. punktā. Lai sasniegtu šos savākšanas mērķrādītājus, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka tās attiecīgajiem iepakojuma formātiem ir izveidojušas depozīta un nodošanas sistēmu (DNS), kam jāsāk pilnvērtīgi darboties vēlākais 2029. gada 1. janvārī, izņemot tad, ja dalībvalsts līdz 2028. gada 1. janvārim lūgusi atbrīvojumu un ir saņēmusi pozitīvu atbildi vai trīs mēnešu laikā pēc īstenošanas plāna saņemšanas nekādu atbildi nav saņēmusi.

Ja dalībvalstis izpilda 50. panta 5. punktā noteiktās kumulatīvās prasības atbrīvojumam no DNS izveides, tās no pienākuma izveidot DNS var atbrīvot. Ja dalībvalsts minēto atbrīvojumu vēlas izmantot, tai ir atsevišķi jāsavāc 80 % no to vienreizlietojamo plastmasas pudeļu un metāla trauku apjoma, kas 2026. kalendārajā gadā darīti pieejami minētās dalībvalsts teritorijā. Par to vēlākais līdz 2028. gada 1. jūlijam jāpaziņo Eiropas Komisijai. Šādi dati būtu jābalsta uz aplēstajiem savākšanas rādītājiem, bet dalībvalstīm būtu jāiekļauj pieejamie dati par vienreizlietojamo plastmasas pudeļu savākšanu, kā noteikts VPID. Ja dalībvalsts 80 % savākšanas mērķrādītāju nesasniedz, tā šim atbrīvojumam nekvalificējas. Saskaņā ar IIAR dalībvalstij ne vēlāk kā līdz 2028. gada 1. janvārim jāiesniedz arī īstenošanas plāns. Komisija uzskata, ka šī atbrīvojuma iespēja ir jāuzskata par vienreizēju iespēju. Ja dalībvalsts nepieprasa atbrīvojumu saskaņā ar 50. pantā paredzētajiem noteikumiem un termiņiem, tai ir jāizveido DNS.

Ja dalībvalsts ir saņēmusi atbrīvojumu un trīs gadus pēc kārtas dalīti nesavāc 90 % no vienreizlietojamā dzērienu iepakojuma, atbrīvojumu vairāk nepiemēro, kā noteikts IIAR 50. panta 7. punktā. Tad dalībvalstij būs jāizveido DNS līdz 1. janvārim otrajā kalendārajā gadā pēc gada, kurā Komisija dalībvalstij paziņojusi, ka atbrīvojums vairs nav piemērojams.

33. **Dalībvalstu 90 % savākšanas mērķrādītājs vienreizlietojamām plastmasas dzērienu pudelēm un metāla dzērienu skārdenēm un reģionālo depozīta un nodošanas sistēmu ieguldījums**

Tiesību normas

Regulas 50. panta 1. punktā ir norādīts, ka *"[l]īdz 2029. gada 1. janvārim dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu dalītu savākšanu vismaz 90 % masas gadā no šādiem iepakojuma formātiem, kas attiecīgajā dalībvalstī attiecīgajā kalendārajā gadā pirmo reizi darīti pieejami tirgū: a) vienreizlietojamām plastmasas dzērienu pudelēm ar tilpumu līdz trim litriem; un b) vienreizlietojamiem metāla dzērienu traukiem ar tilpumu līdz trim litriem."*

Regulas 50. panta 2. punktā noteikts, ka *"[l]ai sasniegtu 1. punktā noteiktos mērķrādītājus, dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus ar mērķi nodrošināt, ka tiek izveidotas depozīta un nodošanas sistēmas attiecīgajiem iepakojuma formātiem, kas minēti 1. punktā, un nodrošināt, ka depozītu iekasē tirdzniecības vietā."*

Komisijas interpretācija

Regulas 50. panta 1. punktā noteiktie 90 % dalītās savākšanas mērķrādītāji attiecībā uz vienreizlietojamām plastmasas dzērienu pudelēm un metāla dzērienu traukiem attiecas uz dalībvalsti kopumā un ir balstīti uz šādu formātu iepakojuma daudzumu, kas gada laikā darīts pieejams dalībvalsts teritorijā.

Visām vienreizlietojamām plastmasas dzērienu pudelēm un metāla dzērienu traukiem, izņemot tos, kas no šā pienākuma nepārprotami atbrīvoti saskaņā ar 50. panta 4. punktu, ir jābūt aptvertiem ar DNS. Dalībvalstīm ir jānodrošina, ka šādu formātu iepakojums tiek dalīti vākts visā to teritorijā, bet tās var īstenot DNS shēmas subnacionālā līmenī, lai ņemtu vērā attiecīgos valsts administratīvos iedalījumus un aizjūras teritorijas.